



## **Forum Beneficiale, Sive Quæstiones & Responsa Canonica**

Materiam De Beneficiis Universam Ex Beneficialistarum tam antiquorum, quàm recentiorum placitis complectentia. Opus methodo novâ, & clarâ in tres digestum Partes ... accuratè, ac copiosè instructae

De Beneficiorum Ecclesiasticorum Natvra, Ereptione, Qvalitatibvs Ad Ea Obtinenda Requisitis ...

**Leuren, Peter**

**Coloniæ Agrippinæ, 1704**

Paragraphvs I. De onere residendi Curatorum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74477)

# SECTIO TERTIA.

De oneribus, seu obligationibus, deque juribus ac emolumentis beneficiatorum.

## CAPUT PRIMUM.

### DE ONERIBVS BENEFICIATORVM.

#### PARAGRAPHVS I.

#### De onere residendi curatorum.

*Quaestio 363. Quid sit residentia, & residere?*



Respondeo: Residentia, pro ut sumitur in titulo de Clericis non residentibus in Ecclesia, vel praebenda, qui est tit. 4. l. 3. est praesentia personae in loco beneficii, seu apud Ecclesiam ad effectum illi deserviendi. Lott. l. 3. c. 27.

num. 1. cum Gloss. in c. conquirente. de Cleric. non residentibus. proinde residens in dicto sensu dicitur, qui ibi praesens est, non casualiter, sed constituto domicilio, ut ibi perpetuo sit ad curandum beneficium, etque inserviendum. Lott. loc. cit. à num. 2. cum Card. in clem. unico. de foro comp. in princip. num. 22. & Cujacio in princ. ad tit. de Cler. non resid.

*Quaestio 364. Quotuplex sit hac residentia?*

Respondeo: Alia est merè voluntaria, ubi quis v. g. in Ecclesia habet sedem honorariam sine aliqua fructuum perceptione, ut Lott. loc. cit. n. 30. ex Seraph. decis. 1452. num. 2. alia necessaria, Et hac dividitur in praecisam, & causativam; praecisa dicitur, quando residentia est inseparabilis à titulo beneficii, ita ut non possit retineri beneficium ab eo, qui non residet. Causativa est, quae à titulo separabilis est, ita ut illum quis habere & retinere possit absque eo, quod resideat, quamvis ex causa cogi possit ad residendum. Lott. loc. cit. num. 31. Neque tamen etiam residentia causativa sola discontinuitatem admittit, sed & praecisa quandoque licetè discontinuari ad tempus potest. Lott. num. 32. cum, ut Idem loc. cit. num. 5. terminus ille residere in hac materia non ita amare sit accipiendus, ut non liceat aliquando ex justa causa à loco beneficii recedere, ut patebit ex sequentibus quaestionibus.

*Quaestio 365. Qua sit causa efficiens residentiae praecisae?*

Respondeo: esse eam vel jus commune, v. g. respectu curae animarum beneficio incumbentis; vel jus singulare, puta statutum Ecclesiae alicujus, aut fundatoris, privilegium, aut consuetudinem approbatam. Lott. loc. cit. num. 35. & 36. ubi etiam, quod maxima differentia sit inter utramque hanc causam & effectum, nempe obligationem residendi hinc dimanantem, dum una à jure divino, adeoque indispensabili, altera ab humano, adeoque pro arbitrio legislatoris remissibilis profluat.

*Quaestio 366. An residere teneantur habentes beneficia parochialia, seu proprie & strictè curata, quibus incumbit jurisdictionis fori penitentialis, & onus administrandi sacramenta, praedicandi verbum DEI, &c.*

1. Respondeo ad primum affirmativè cum communi: nullaque est ratio dubitandi quoad Parochos, quoties principaliter, atque in titulum in Ecclesia cum utraque actuali & habituali cura provisi sunt: secus est, ubi de cura tantum habituali agitur, quae resultat ab unionè accessoriè facta alicui dignitati vel beneficio cum deputatione Vicarii; siquidem possessori talis dignitatis vel beneficii ea solum incumbit necessitas residendi, quae inest ipsi dignitati vel beneficio principali. Card. de Luca ad Trident. d. 4. num. 11. Idem omnino est de Episcopis ad personaliter residendum non secus ac alii Pastores, & curatores animarum obligatis; neque enim inter hos differentiam faciunt DD. aut jura, ut videre est in Tridentin. sessione 23. c. 1. & constitutione Pii IV. quin & multo magis ad hoc obligari eos, qui utramque curam, hoc est, praeter jurisdictionem fori interni, etiam fori externi jurisdictionem exercent, ut sunt Episcopi, similesque superiores, rectè ait Fillius. tr. 4. l. c. 6. num. 27.

2. De cetero extenditur haec obligatio residendi ad parochos, etiam si parochia sit tenuis. Paxjord. l. 10. tit. 40. num. 43. citans Rebuff. in pract. tit. de nominat. q. 9. n. 29. Reginald. in pract. l. 30. num. 291. Barb. de offic. Paroch. c. 8. num. 4. &c. Quin etiam ubi tres vel quatuor tantum incolae manserunt. Paxjord. ibid. citans Garc. 3. p. 62. n. 179. secus

fecus tamen si parochialis in totum desinat habere parochianos, & dicitur curata habitu tantum. Paxjard. *ibid.* & ab eo citati Garc. & Barb. Item ad eos, qui obtinuerunt Coadjutorem, vel Vicarium, etiam perpetuum ratione infirmitatis, senii, alteriusve impotentia. Garc. *num.* 173. Barb. *loc. cit.* Paxjard. *num.* 48. neque enim Papa censetur dare Coadjutorem ad eximendos eos omnino à cura animarum, & residendo, sed ut eos adjuvet; per dationem enim Coadjutoris non transfertur tota cura animarum in Coadjutorem, ablata Parocho administratione. Garc. *num.* 174. Secus tamen est, ubi tota cura animarum, quatenus Parochus curam animarum amplius exercere nequit, translata fuisset legitime in solum Vicarium perpetuum. Garc. *num.* 175. citans plures desuper S. Congregationis declarationes. Item ad Vicarios tam temporales, quam perpetuos; nam & his congruunt ea, quæ circa hoc onus, ac modum residendi de Parocho disposita sunt. Card. de Luca *ubi supra.* Item juxta Paxjard. *num.* 44. qui pro hoc citat Barb. ad eos, qui obtinent Ecclesiam baptismalem, cui sola baptizandi omnes infantes oppidi cura incumberet; censentur enim Coadjutores curati. Vide desuper decisionem S. Congreg. apud Garc. *n.* 167. Item ad eos, qui parochialem vel beneficium curatum non habent in titulum, sed commendam. Trid. *sess.* 6. *c.* 2. & *sess.* 23. *c.* 1. *versiculo*: eadem omnino juncto principio ibi: quocumque nomine vel titulo prefatos. Garc. *num.* 165. citans quoque desuper claram S. Congreg. declarationem. Item ad eos, qui habent exercitium curæ in Ecclesiis, in quibus cura per plures administratur, quarum beneficia non sunt proprie curata; uti & ad alios habentes aliàs beneficia simplicia, modo habeant exercitium aliquod curæ; nam re & effectu tales habent curam animarum, nec jus divinum attendit subtilitates, sed effectum & substantiam, & Trid. loquitur generaliter de beneficiis habentibus curam animarum. Garc. *num.* 163. & *seq.* Hoc ipsum tamen quod dicitur de beneficiis simplicibus, seu Capellaniis habentibus administrationem, seu exercitium curæ, aut onus adjuvandi Rectorem, quod ea obtinentes teneantur ad personalem residentiam, id inquam, intelligendum; ubi est ordinatio, seu consuetudo, quod illi eo ipso sint Coadjutores parochi, & absque alia licentia ordinariè eum adjuvent; Secus autem est, ubi consuetudo, seu ordinatio est, ut illi, aut servitores eorum, seu Vicarii adjuvent parochum in administratione sacramentorum, maxime, habitâ licentiâ Ordinarii; in his enim non requiritur personalis residentia. Garc. *num.* 170. nisi forte est consuetudo, ut per se hoc faciant. De cætero namque ubi Ordinarii licentia debet haberi, parum refert, quod illi per se deserviant, aut per substitutos, cum ad id per Ordinarium approbari debeant. Garc. *num.* 171. & sic habet declaratio S. Congregat. apud Garc. *num.* 167. & *seq.* quod non teneantur ad residendum Capellani illi Coadjutores Rectorum, qui ex institutione possunt per alium deservire, quod qualiter intelligendum, vide apud Garc. *num.* 169. Denique ad illum, cui in limine adeptæ possessionis Ecclesiæ parochialis movetur lis in petitorio. Ricc. *in praxi fori Eccl. resol.* 393. *n.* 8. Barb. *de off. Paroch. nu.* 8. apud Paxjard. *num.* 40. quem vide. existat desuper responsum S. Congreg. quod recitat Garc. *p.* 11. *c.* 2. *num.* 121. his verbis: *Obtinens parochialem per provisionem A-*

*postolicam, habens liberum curæ exercitium, & omnium bonorum fructuum ac proventuum ad parochialem pertinentium possessionem, licet in limine adeptæ possessionis prædictæ motalis fuerit per aliquem in petitorio, tamen tenetur se promovendi facere intra annum, lite pendente, & ad residendum in dicta Ecclesia. &c.*

*Questio 367. Quo jure hi curati residere teneantur?*

**R**espondeo: tam Episcopos, quam parochos, aliosque curatores animarum strictè ac propriè tales teneri ad residendum personaliter in Ecclesiis, quibus præsentunt, aut deserviunt, jure non solum humano, nempe canonico, sed & divino ac naturali ratione curæ animarum, seu ex quo tenentur pascere gregem sibi commissum. D. Thom. 2. 2. q. 185. *a.* 5. & *ibi* fusè Cajet. Dominic. Soto *de just. & jure.* l. 10. *quest.* 3. *a.* 1. Less. l. 2. *c.* 34. *dubit.* 29. Azor. *p.* 2. l. 7. *c.* 4. q. 1. Valent. *tom.* 3. d. 10. q. 3. *num.* 5. Garc. *p.* 3. *c.* 2. *n.* 16. Lott. l. 3. q. 27. *num.* 37. magno numero referentes pro hoc tam Theologos, quam Canonistas; putantque hoc ipsum constare ex Trid. Less. & Azor, & alii passim, dum *sess.* 23. *c.* 1. ait: cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere, verbi DEI prædicatione, sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere, & in cætera omnia pastoralia incumbere, quæ omnia nequaquam ab his præstari & impleri possunt, qui gregi suo non invigilant & assistunt, sed mercenariorum more deserviunt. &c. Dein eth hoc jus seu præceptum divinum commorandi apud gregem expressim, & signanter fortè in sacris literis constitutum non sit, necessariò tamen & evidenter colligitur ex his, quæ scriptura tradit (uti ex iis hoc præceptum utique agnovit Tridentinum) ut dum dicitur Petro: *pasce oves meas & agnos meos.* dum Salamoni ait: *Agnosce vultum pecoris tui, tuosque greges considera.* Ec certè ex natura officii pastoralis præceptum tale naturale residendi concluditur, dum in pastore propria cura, labor, industria personæ requiritur, pastorisque sit oves suas cognoscere, ducere ad pascua, eas nominatim vocare, invisere, sua præsentia solari, quod infirmum est, consolidare, ut loquitur Dominus apud Ezech. quod contractum est, alligare, quod abjectum reducere, &c. quæ officia cum præstari ab absente, & per alium commode nequeant, personalem præsentiam ex natura rei requirunt. vide Azor. *loc. cit.*

*Questio 368. An per consuetudinem fieri possit, ut propriè ac strictè curam habens absit à sua Ecclesia?*

**R**espondeo negativè: cum consuetudo, quæ est contra jus divinum vel naturale, etiam immemorialis, semper sit corruptela. Azor. *loc. cit.* & plures alii apud Fagn. *in cap. ex parte de Cler. non resid.* *num.* 77. & *in c. cum omnes. de constit.* *num.* 36. Nihilominus Pirh. *tit. de Cler. non resid.* *num.* 14. per consuetudinem immemoriam ex justa causa induci posse, docet, ut Parochi aliique curati non teneantur residere in Ecclesiis suis curatis, modo officium pastorale per Vicarium perpetuum, vel etiam amovibilem exerceatur, ita ut grex ex absentia Pastoris seu Rectoris principalis nullum notabile damnum patiatur. citat pro hoc Abb. *in c. exstirpanda.* *num.* 8. Navar. l. 3. *constitutorum cons.* 21. *de Cler. non resid.* *num.* 4. Laym. l. 4.

*n. 2. c. 6. num. 3. Barb. de Paroch. p. 2. c. 18. nu. 39.* citans Sayr. in floribus decisionum *decis. 18. de Cler. non resid.* eò quòd consuetudo æquipolleat privilegio, ita ut quidquid induci potest privilegio, etiam induci possit per consuetudinem, juxta *c. super quibusdam. de verb. significat. & l. hoc jure. ff. de aqua quod. & estiva.* per privilegium autem Papa induci possit, ut Rector parochialis non teneatur exercere curam per se ipsum, sed per alium, sicut de facto de jure communi statutum est, ut id fiat per Vicarios perpetuos. Unde licet curatus obligetur præcepto divino, ut exerceat curam pastorem per se ipsum, si salus animarum id exigat, ita ut per alium exerceri, sine gravi damno earum nequeat, adeoque non possit in eo casu per ullam consuetudinem induci, ut Pastor per alium exerceat curam, si tamen æque bene provideri possit saluti animarum per alium, potest absque violatione præcepti divini officium pastorale exerceri per alium; limititer licet in Pastore electa sit opera & industria personæ; id tamen intelligendum, ut nequeat sine causa gravi uti operâ alterius, seu alium substituere, ita ferè Pirh. dum tamen Pastor beneficium parochiale altero substituto retinet, licet corpore absens sit, animo tamen & providentiâ præsentem esse debere, ut nihil necessarii ad salutem ovibus suis desit, rectè monet Barb. *loc. cit. c. 17. num. 14.* ex Chapiavil. *de modo administrandi sacramentum tempore pestis. c. 1. q. 4.*

*Questio 369. An, & qualiter Pontifex possit dispensare in hac lege residendi quoad Curatos?*

**R**espondeo primò: posse in hoc justis ex causis dispensare Pontificem, faciendo iis potestatem non residendi; nam etiam exfolutio voti, servatio jurisjurandi, est juris divini. Azor. *loc. cit. q. 1.* Soto *loc. cit. q. 3. n. 4.* quamvis hæc non sit propriè dispensatio, sed potius interpretatio, quâ declaratur legem divinam hic & nunc per se ipsam cessare. Pirh. *n. 42.* ex Suar. *de l. l. 10. c. 6. n. 7. & seq.*

2. Respondeo secundò: non aliter hoc jus divinum est dispensabile, quam ex suppositione causæ, nempe majoris utilitatis Ecclesiæ, non tam per relaxationem, quam interpretationem, seu per materiæ mutationem. Lott. *n. 40.* Soto & Azor. *ll. cit.* Unde non potest Papa prohibitu suo hujus legis rigorem in gratiam alicujus laxare (uti id potest saltem validè, ubi onus residendi est ex solo jure humano, puta Canonico communi, vel ex speciali statuto, vel ex mente fundatoris, uti contingit in beneficiis aliquibus simplicibus) ita ut ubi hanc facultatem non residendi concederet sine justa causâ, non solum peccaret, sed & potestas data nullius esset valoris in conscientiâ, et si in foro judiciali vim habeat. Azor. *ibid.*

*Questio 370. Num jure quoque divino & humano ad residendum personaliter teneantur ii, quibus cura animarum non nisi latius talis, seu exterior tantum incumbit, dum nimirum citra administrationem sacramentorum ex officio possunt visitare, corrigere, censuras excommunicationis, suspensionis, interdicti &c. infligere?*

**R**espondet probabiliter affirmativè Azor. *loc. cit. q. 2.* & hunc secutus Filliuc. *cit. c. 6. nu. 27.*

& quidquid sit de Conc. Tridentino; decreto illius hocce Curatos censet Azor non comprehendendi & alstringi ad residendum; comprehenduntur nihilominus constitutione Pii IV. edita de residentia Pastorum. Azor. & Filliuc. *ll. cit.*

*Questio 371. Qualiter residere teneantur propriè & strictè curati?*

**R**espondeo primò: si quaeritur de loco, Parochi Vicariique curati, ut dictum supra, intra ipsius parochiæ limites in loco commodo omnibusque opportuno habitare debent, ita ut etiam in casibus repentinis aedes possint suis, & hi illos convenire commode, qualis ferè est domus prope Ecclesiam; imò in domo Parocho destinata, si adsit, quia hæc præsumitur talis C. de Luc. ad Trid. *d. 4. n. 11.* Lott. *cit. q. 27. num. 39.* Addit tamen C. de Luc. quòd hæc generalis regula pro facti qualitate apta sit recipere limitationem ex Episcopi arbitrio, quòd autem justâ causâ sit regulandum. Sic si Ecclesia habeat quidem domum pastorem, parochus tamen, ea relicta, in paterna vel cognatorum degat intra fines parochiæ propter honesta servitia, & sui majus commodum, scilicet & tacente Episcopo, tutus erit in conscientia, prout etiam permittens, modò administrationi sacramentorum, & ceteris cura indigentis præsto esse possit æquè bene, ac si in parochiali domo habitaret. Paxjord. *loc. cit. n. 56.* citans Possévin. *de off. curati c. 1. n. 17.* & Barb. *cit. c. 8. num. 39.* Quòd si autem degeret Parochus in civitate distante à parochia tribus aut quatuor milliaribus (puta italicis) non posse haberi pro residente, etiam si festivis diebus ad illam accedat, censet idem Paxjord. *n. 57.* juxta declarationem S. Congreg. apud Garc. *n. 179.* & Barb. *loc. cit.* imò etsi longè minor foret distantia, dum residet in urbe, quæ nocte claudi solet. Paxjord. *ibidem.* ex tuo. Vide dicta sub initium *hujus cap. de parochis.*

2. Respondeo secundò: si quaeratur de tempore, quando nimirum, quantòque tempore abesse possint; non ita vi dicti præcepti divini arctari hos curatos ad residendum continè, quin non quandoque ex justa causa ad breve tempus abesse possint. Hoc ipsum tempus breve citra violationem dicti juris divini determinat jus humanum, nempe Trident. potissimum. *cit. c. 1. sess. 23.* indulgendo Episcopis per trimestre (modò præsentibus sint in suis Ecclesiis tempore Adventus, Nativitatis domini, Quadragesimæ, Paschæ, Pentecostes, & corporis Christi) Parochis verò, ut per bimestre, sive continuè, sive interruptè ex justa causâ abesse possint, modò id fiat sine ullo gregis detrimento. De cetero etsi residentiam parochi necesse non sit esse ita continuam, ut quasi hærens in compedibus fines parochiæ exire nequeat, sed si careat infirmis cum periculo, possit abesse per horas aliquot, etiam nullo alio substituto, vel etiam integram diem; putat tamen Paxjord. *n. 59.* probabiliter esse mortale, abesse per duos vel tres dies, nullo infirmante, & nulla alia causâ justificante, ubi in propinquo non sunt alii sacerdotes. Verùm in hoc puncto multum tribuendum locorum consuetudini monet Engels *ad tit. de cler. non resid. n. 7.* & AA. passim, qui etiam *n. 13.* ait, ut ex consuetudine licitum sit parochis una alterave hæbitomade ex rationabili causâ, substituto idoneo Vicario, ubi non adest periculum damnificandi gregem, sine licentia petita, maxime ubi ob loci distantiam

stantiam difficilior pro ea obtinenda est ad Episcopum accessus, se non audere improbare, imò posse satis tolerari, si alicubi de consuetudine Parochi etiam per duos menses continuos abessent, citatque pro hoc posteriore Laym. *Theolog. mor. l. 4. tr. 2. c. 6. n. 7.* quo spectat, quòd obligatio ista petendi licentiam discedendi, supposita iustà causà discessus, cum sit iure merè humano inducà per contrariam consuetudinem tolli possit. Engels *n. 12.* si tamen ex tali consuetudine liceret parochi notabili tempore ultra duos menses abesse sine licentia superioris juxta Trid. *cit. sess. 23. c. 1.* foret corruptela, ac proinde invalida propter multa inconvenientia inde nascitura, de quibus vide Engels *ibidem.*

3. Respondeo tertio: si quærat de modo residendi, qui non est merè materialis, utique intelligitur residentia cum effectu. de Grassius *in decisio- nib. casuum. l. 2. c. 97.* Zechus *de munere Episcop. c. 5. num. 1.* Garc. *nu. 53.* juxta *c. extirpanda. de præb. & Trid. cit. c. 1.* nimirum quòd debeat per se obire munia pastoralia, non per substitutum, nisi quatenus per se solum omnia implere nequit. Concil. *cit. c. 1.* requirente in Parochi industriam personæ, quæ per alium suppleri nequit: ita ut Parochus corpore quidem præsens seu residens, sed officium suum non exerens, nisi per alium minimè satisfaciatur præcepto residendi, nec in foro interiore, nec exteriori. Paxjord. *n. 58.* citans Possév. *dicto c. 1. n. 8.* & Barb. *cit. c. 8. n. 40.* qui etiam hinc inferant, quòd ubi Parochus legitime habet Coadjutorem, vel cooperatores ad majorem quietem, non tamen hinc liceat ei omnia ardua relinquere, v. g. surgere de nocte, audire multas confessiones &c. sed tantum habere pro socio laboris, & figuante, quando ipse nominatim vocatur, & expectatur, debet ire, & ovium suarum benevolentia, & amoris respondere, ita ferè Paxjord. citans Cajet. *2. 2. q. 185. a. 5.* Sotum *de just. & jure. l. 10. q. 3. a. 5.* Possév. Sa. Barb. teneri quoque talem Parochum, qui præsens totam curam per cooperatores exercet ad restitutionem, tenent Sylv. *v. residentia. à n. 1. & 2.* Jacob. de Grass. *cit. l. 2. c. 92. num. 57.* Jo. Sanchez &c. apud Engels *loc. cit. n. 16.* ubi ait: se hanc sententiam judicare Tridentino, menti & rationi legis esse conformiorem, ac propterea amplectendam, cum hac tamen moderatione, ut ex sola residentia personali præcisà ab administratione, putet Parochum saltem medietatem fructuum lucrari, eò quòd experientia Parochi magnam utilitatem percipere, dum in quacunque necessitate recursum ad Parochum habent, & sacramenta per Capellanos præsentem Parochi diligentius ipsis administrantur. imò ait se non dubitare, quandoque Parochum etiam rarius per se administrantem sacramenta ad nullam restitutionem teneri, si revera comperiat, suos Parochianos sufficienter & forè melius per Capellanos, quam per se ipsum instrui. Garc. etiam *loc. cit. n. 52. & seq.* simpliciter censet talem, etsi non resideat ut debet, non teneri ad restitutionem fructuum; eò quòd Concilium hanc penam amissionis fructuum ponat solum contra absentes, & non residentes; talis verò non possit dici abesse, & non residere, quamvis officium suum non exercent, & penæ, maximè ipso jure impositæ, non sint extendendæ.

*Questio 372. Num igitur, quemadmodum Episcopi absque approbatione Metropolitanæ, aut alterius superioris (uti etiam de Abbatibus, & Prælatibus exemptis Episcopali jurisdictione utentibus idem, de aliis verò Episcopo subditis contrarium censet Tamb. de jure Abb. d. 14. q. 5. apud Engels n. 6.) ita Parochi aliiq. curati abesse possint duobus illis mensibus à Concilio istis concessis, ex causa, quæ ipsis iusta videtur absque approbatione, & licentia ordinarii?*

1. Respondeo: sententiam affirmantem semper Parochis aliisque curatis, etiam dum abesse necessarium est ob utilitatem Ecclesiæ, opus esse licentiâ Ordinarii, & quidem in scriptis videri juri conformiorem Filiuc. *loc. cit. n. 29.* & alii; eò quòd Trid. de his dicit: *quandocunque eos, causâ prius per Episcopum cognitâ, & probatâ, abesse contingeret.* hancque veram esse Concilii intelligentiam declaravit S. Congregatio super *cit. c. 1. sess. 23.* his verbis (quæ præter binas quoque alias rigidiores adhuc sacræ ejusdem Congregationis declarationes recitat. Garc.) *nec per bimestre tempus possunt abesse Parochi sine licentia Episcopi, valetque constitutio Episcopi, ne Parochi possint abesse ultra duos dies sine licentia &c.* Ac proinde hanc sententiam affirmantem absolute tenent Paxjord. *n. 61.* citans Ugol. *de off. Ep. c. 15. §. 5. num. 2.* Possév. *de off. curat. c. 1. num. 11.* Sanctarel. *variar. resol. q. 4. num. 12.* Barb. *de off. Paroch. c. n. 55.* & plures apud Garc. *p. 3. c. 2. n. 22.* dicatque inter alios apud eundem Cavallos. *q. 582. num. 6.* ita recepisse praxin. Porro videtur sententia hæc potissimum tenere, ubi absentia duorum mensium, vel alterius notabilis temporis esset continua, non ita, ubi est interpolata nunc per dies tres vel quatuor, alias per sex vel octo.

2. Nihilominus sententiam oppositam, ab auctoritate saltem DD. non minus probabilem tenent Navar. *in man. c. 25. n. 121.* (id tribus argumentis conans concludere, nimirum quia id jure antiquo permillum. Argumento *c. præsentiam. 7. q. 1.* quòd correctum vel sublatum non est per Trid. dein quia Episcopis arctiori vinculo ad residendum adstrictis id conceditur, Conciliumque hac in parte servandum in parochis, quòd in Episcopis disposuerit) Quintadven. *l. 4. q. 76.* Zerol. *v. privatio. Sa. v. residentia.* Zech. *de casibus reserv. cas. 3.* pluresque alii apud Garc. *n. 19.* Sanch. *de matrim. l. 3. d. 31. n. 11.* Leo *in thes. fori Eccles. p. 3. c. 1. n. 19.* Bonac. &c. apud Paxjord. *loc. cit.* idem plures apud Barb. *in collect. ad Concil. loc. cit. n. 67.* Item Filiuc. *loc. cit.* qui ait, praxin contrariam unà cum probabili propter DD. auctoritatem temperasse quoad hoc bimestre rigorem illum juris. Azor. *cit. p. 2. l. 7. c. 4. q. 10.* dicens sententiam Navari sibi probari; eò quòd Canones pro nihilo reputent, quòd modicum est; Concilium autem absentiam duorum mensium judicasse modicum, seu concedendo duos menses declarasse, quantum absentia tempus pro modico, adeoque pro nihilo habeatur. Less. *cit. l. 2. c. 34. n. 159.* et si dicat se putare verius mentem Concilii esse, ut non absint primo bimestri absque facultate Episcopi, subjungit tamen credere se hoc non esse receptum, in qua non receptione multum se fundare AA. qui post memoratas paulò supra ex Garcia declarationes sacræ Congregationis scripserunt, necesse videtur;

detur: Engels *loc. cit. nu. 6.* inquit, existimare se, hac in re, utpote dubia, consuetudini locorum aliquid tribuendum. Et sane per legitimam consuetudinem, non obstante tali declaratione S. Congregationis, posse derogari similibus, quæ sunt meri juris humani, modò non reputetur, & sit corruptela, videtur satis certum, vide dicta ad *quest. preced.*

3. Atque juxta hanc sententiam inferes primò à potiori, opus non esse consensu Episcopi, dum subita occurrente necessitate, Episcopus adiri nequit. Azor, *loc. cit. q. 11. ex Selva de benef. p. 4. q. 6. n. 13.* citante Abbatem, Hostiens. &c. Secundò citatos AA. id multo magis dicturos de Abbatibus similibusque Prælati, Episcopo inferioribus non exemptis, utpote quorum dignitas major, & absentia non tam periculosa, sicut Parochorum, quibus quotidie incumbit obligatio sacramenta petentibus, & indigentibus administrandi. Engels *loc. cit.* Quòd si verò vera est sententia prior, sequitur primò, curatum, etiam si habeat notoriè justam causam & necessitatem recedendi, adhuc non posse sine licentia Ordinarii recedere, nisi talis sit necessitas, quæ non patiarur moram, sed sit periculum in mora petendi veniam, & tunc quamprimum debere certiorum fieri Ordinarium de discessu, & necessitate occurrente, ut de causa cognoscat, & det licentiam, nisi in brevi sit reversurus. Garc. *loc. cit. n. 33.* citans Abbat. in *c. relatum. de cler. non resid. n. 6.* Selvam &c. item S. Congregationem iisdem fere verbis id declarantem. Videtur secundò, Parochum habentem justam causam recedendi ad duos vel tres menses, non satisfacere conscientia suæ, si petat licentiam, jurans se habere gravem causam, quam non expediat manifestare: vel etiam exprimens causam rationabilem, quam vir bonus & æquus justam judicaret, dum rigidus Ordinarius licentiã negat, quia movetur suspitione, quòd ficta sit, habet tamen recursum ad superiorem, hanc esse expressam declarationem S. Congregationis, refert Garc. & eidem inhæret *n. 73.* citans AA. *ubi supra.* Sequitur tertio, quod, qui per duos vel etiam unum mensem, aut aliud tempus notabile absuit sine licentia Ordinarii, pro tempore absentia non facit fructus suos, sed tenetur eos restituere; eò quòd absit contra tenorem decreti imponentis hanc pœnam. Garc. *num. 25. & seq.* neque sufficit licentia tacita, sed oporteat, ut sit expressa. Garc. *n. 35.*

*Questio 373. An, & qua licentia egeant Episcopi usque superiores aut in jurisdictione similes Prælati absuturi ultra tres menses ipsi concessos?*

**R**espondeo: Episcopus (idem est de aliis) qui ex causa magnæ necessitatis aut utilitatis longiori tempore abesse cupit, debet causam absentia Papæ, vel Archiepiscopo metropolitano, aut hoc absente, seniori suffraganeo (qui idem metropolitani absentiam probare debet) significare, & approbationem in scriptis obtinere, nisi tamen periculum in mora fuerit. vel absentia inciderit propter munus aliquod, & reipubl. officium Episcopatus adjunctum, cujus causæ sint notoriæ. *Trid. sess. 6. c. 1. & sess. 23. c. 1.* Hinc Episcopus, qui simul est Princeps imperii, dum ad comitia vocatus comparet, non tenetur licentiam impetrare, saltem si absentia non fuerit plus æquo

P. Leuren. Fori Benef. Tom. I.

diuturna, & Ecclesiæ periculosa, & aliàs semper solitus sit personaliter comparere, qua tamen in re ad usum hætenus practicatum in similibus Episcopatus præcipue attendendum. ita fere Engels *loc. cit. sub initium.*

*Questio 374. An, & qui præter Papam aliis curatis inferioribus dare possint licentiam non residendi etiam ultra bimestre?*

**R**espondeo primò: jus ipsum commune. quemadmodum vi juris antiqui concessum erat Parochis & curatis abesse ad quinquennium ratione studiorum. *c. ult. de magistris.*

2. Secundò Episcopi similesque Prælati dare possunt curatis licentiam non residendi ad tempus ex justa causa, quatenus hoc ipsum iis à jure aut Papa concessum est; inferior enim laxare nequit legem superioris, nisi quatenus id ei concessum; solet autem Papa propter necessitatem, & casus frequenter occurrentes facultatem laxandi legem, seu obligationem residendi concedere Episcopis, aliisque similibus Prælati in beneficiis curatis non nisi limitatè, ut nimirum curati non permittantur abesse ultra dictos duos menses, nisi ex gravi causa. *Pirh. ad rit. de cler. non resid. n. 14.* de cetero tempus breve, in quo Episcopus cum curato super residentia dispensare potest, relinquendum est arbitrio boni viri, cum in jure non sit expressum, juxta exigentiam necessitatis, seu rationabilis causæ. *Pirh. ibid. citans Laym. ad c. licet de elect. in 6. n. 2.* Qui etiã addit, quod hoc tempus videatur restrictum ad annum in *Trid. sess. 4. c. 12.*

3. Tertio: idem potestatis hac in parte habet legatus Pontificius in provincia sibi demandata, quòd Episcopus in sua dioecesi. Azor. *loc. cit. q. 2. ex Selva p. 4. q. 9.*

4. Quarto: Capitulum sede Episcopali vacante, cum in iis, quæ sunt jurisdictionis non voluntariæ, sed necessariæ, potestas Episcopi transeat ad capitulum. Azor. *ibid. q. 3.* Selva, *q. 10.* Abb. in *cit. c. relatum.*

5. Quintò: posse locorum Ordinarios (intelligendo per Ordinarium Superiorem, sive majorem sive minorem Episcopo. ut *Gl. in c. licet canon. de Elect. in 6.*) facere Parochis potestatem ad tempus aliquod recedendi à suis Ecclesiis, tenet Azor. *loc. cit. q. 4.* citans Abbatem, Host. Innoc. in *c. relatum.* Si verò Prælati inferior Episcopo non habet jurisdictionem ordinariam in loco v. g. Abbas regularis aut Prælati, seu Rector Ecclesiæ Collegiata, etsi habeat quidem potestatem conferendi Parochiam, vel aliud beneficium curatum, provifus tamen seu curatus jurisdictioni Episcopi subfit, & ab eo circa administrationem, & curam parochia pendeat, tunc ab eodem Episcopo licentiam petere debet, & si illegitimè absit ab eodem puniri. *Pirh. loc. cit. 43.* Addit Fagn. in *c. relatum. de cler. non resid. n. 4.* quod Prælati Episcopo inferiores nequeant dare licentiam discedendi ab Ecclesia, vel loco beneficii, nisi habeant jurisdictionem ordinariam, & quidem exclusivè Episcopo.

*Questio 375. An dum jus ipsum, vel etiam Papa generaliter indulget curato abesse studendi gratia (idem est de aliis honestis causis. Lott. paulò post citand. Garc. n. 89. & 96.) adhuc hæc causa insinuari de-*

M

beat

*beat Episcopo, ab eo cognosci, peti ab eodem, & obtineri licentia in scriptis?*

1. **R**esp. primò: probabiliter jure antiquo id opus non fuisse, non solum ratione studii, sed etiam in aliis casibus, in quibus absentes habentur à jure pro presentibus. v. g. absentes pro negotiis Ecclesiæ. *Garc. cit. p. 3. c. 2. n. 94. & seq.* nam licet *v. relatum*, ab Alexand. III. exigatur hæc licentia Ordinarii vel Prælati, siue causa studii, siue alia proponatur, ut *Lot. l. 3. cit. q. 27. n. 194.* ei tamen derogatum per posterius *c. fin. de Magist.* ab Honorio III. concedente de novo licentiam. & privilegium percipiendi fructus in absentia studiorum gratia, adeoque habendo tales pro presentibus. *Garc. loc. cit.* quamvis & aliam det hujus textus interpretationem n. 92. de quo paulò post.

2. Respondeo secundò: jure novo, nimirum post Trid. probabiliter id requiri. *Lott. n. 194.* & quem is citat *Mandof. de signat. gratia. Garc. p. 3. c. 2. n. 75. & seq.* Majol. *de irreg. c. 5. n. 15.* Navar. Hojed. Rodrig. Sa. pluresque alii apud *Garc.* qui scripserunt post Trident. & omnes cum *Lott.* docent sic generaliter dispositum per Trid. *cit. sess. 23. c. 1.* Zechus insuper *de casibus reserv. casu 3. num. 2.* & *de munere Episcop. c. 5. n. 4.* & Vega apud *Garc. loc. cit.* docent, quod gratiæ, & indulta de non residendo, & percipiendo fructus ratione studii, non valeant sine consensu Ordinarii vi Bullæ Pii IV. quæ est ad finem Concilii, de quo vide *Garc. n. 77.* longè enim aliud est, quod lex vel Papa indulgeat, ut quis abesse possit, & aliud, ut quis abesse possit absque licentia; dum enim lex vel Papa indulget simpliciter, ut quis abesse possit ex tali vel tali causâ, id nihil ultra importat, quàm ut, causâ absentia, vel ex hoc ipso iusta omnino sit, ceterum inde non sequitur, quin ea causâ debeat Episcopo insinuari, & ab eo peti licentia. *Lott. n. 194. & seq.* Cujus ulteriorem hanc reddit rationem *Garc. loc. cit. n. 88.* ideo adhuc requiri in hoc casu licentiam Prælati, etiam ratione studii, ne indociles & inepti se conferant ad studia, contra mentem istorum jurium id permittentium, & ne multitudo nimia id faciat. Sed neque *c. fin. de magist.* hanc licentiam Episcopi per modum executionis licentiæ ibidem concessæ excludit, ut *Garc. gl. ibid. v. licentia. Lott. n. 197.* vel etiam, ut interpretatur illud *Garc. n. 92.* quia terminus licentiæ refertur ad actum perceptionis fructuum, non autem ad factum absentia; adeoque supponit ibi Pontifex absentem obtinuisse licentiam à suo Ordinario, prævia causâ cognitione. Unde manet, quòd etiam dum Papa simpliciter concedit indultum de percipiendis fructibus in absentia, adhuc opus sit obtinere licentiam super absentia ab Episcopo. *Lott. n. 198.* citans *Cardin. in c. tua n. 6.* & *Imol. ibid. n. 9. de cler. non resid.* Secus est, & nulla requiritur alia licentia Ordinarii, dum Papa concedit particulare indultum, non solum de percipiendis fructibus in absentia, sed etiam super facultate abessendi. *Lott. ibid.* Porro tam ex dispositione juris communis, quàm ex dispositione Trident. *sess. 23. c. 1.* debere hanc licentiam peti ab Episcopo, etiam si vi statuti cujusdam specialis Ecclesiæ petenda esset à Capitulo, censet *Lott. n. 208. & seq.* & sic responsum in una *Calignaritana fructuum 26. Maji 1614. quæ est 608. recent. p. 2.* sede autem vacante à Capitulo. Tam verò necessariam esse dictam licentiæ petitionem, tenet idem *Lott. n. 211.* ut etiam si absurus propter li-

tem cum eo, à quo ipso obtineri debet hæc licentia, puta Episcopo vel Capitulo sede vacante, pro evidente habeat, se eam non obtenturum (adeoque iniquum videatur, eum ad illam perendam adigi) adhuc non excusetur ab ea petenda, cum lex non exigit licentiam ob alium finem, quàm ut evitetur contemptus, adeoque dicta excusatio non sit juridica, cum petitione licentiæ excludatur dictus contemptus. Quin etiam addit *n. 213.* si in dicto casu non obtineatur licentia, etsi in ordine ad evitandam pœnam privationis sufficiat petuisse; id ipsum tamen non sufficit ad effectum consequendi fructus, nisi fuerit profectus recursus ad superiorem, qui inferiorem compellat juxta *Cardin. in c. tua. de cler. non resid. n. 6.*

*Questio 376. In genere, quæ censeantur iusta causa non residendi, & quæ dicatur iusta absentia?*

1. **R**espondeo ad primum: brevis absentia, puta quoad bimestre, causâ, ut censeantur iustæ, non requiruntur adeo graves, sed sufficiunt leviores, puta recreationis alicujus seu relaxationis animi, visitationis cognatorum, vel amicorum; diuturnioris verò absentia, puta ultra bimestre causâ exiguntur graves, & quæ tales sunt arbitrio Episcopi. *Filiuc. loc. cit. Cavall. apud Garc. loc. cit. Paxjord. l. 10. tit. 40. n. 62.* Cumque juxta sententiam unam, & pro bimestri requiratur licentia Episcopi in scripto, debet aliqua causâ proponi; factis tamen erit, quamvis non multum urgens. *Paxjord. ibid.* Pro trimestri vero Episcoporum absentia, ad quam quoque non requiritur causâ strictè rationalis, sufficit æquitas quædam, quam Concilium ipsorum Episcoporum conscientia reliquit, non requiritur licentia, ut vel hoc ipso patet, quòd æquitas causâ remittitur ipsius recedentis arbitratui. *Paxjord. n. 27.* Porro reducuntur causæ graves à Trid. *sess. 23. c. 1.* ad quatuor capita, nimirum christianæ charitatis (quo spectat causâ juvandi proximum auxilio egentem v. g. ut odia & lites componantur) evidentis, urgentis necessitatis, præsertim communis (v. g. dum quis abest ob aëris intemperiem juxta *c. presentiam. 7. q. 1. & c. ad ausentiam. de cler. non resid.* ob persecutionem tyranni, ob capitales inimicitias. *Vasq. de benef. c. 4. num. 135. Laym. l. 4. tit. 2. c. 6. n. 4.* vel ob piam peregrinationem. *Laym. ibid.*) obedientia majoribus debita (ut dum versatur beneficiatus in servitio Papæ vel Episcopi) evidentis Ecclesiæ, cui quis præfectus est, necessitatis, vel utilitatis, ut dum abest ob profecutionem litis super juribus beneficii, vel aliud negotium Ecclesiæ v. g. vocatus ad synodum Ecclesiasticam, aut imperatoriam, aut studiorum vel doctiorum gratia. Verùm de his vide *Laym. Azor. Filiuc. II. cit.*

2. Respondeo ad secundum, ad justitiam absentia exigi concursum nimirum causâ rationabilis & licentiæ. *Garc. loc. cit. nu. 90. Lott. cit. q. 27. n. 122.* citans *Abb. Anchar. & plures Rota decisiones;* siquidem sine iusta causâ licentia Superioris manet iniusta, & inutilis, cum vox licentia non importet nudam voluntatem, sed concessionem ex causâ, & tanquam derivata ex verbo, licet sonet in arbitrium boni viri, & propterea nil valeat sine iusta causâ. *Lott. n. 123.* ex *Selva p. 4. q. 7. num. 53.* & sine ea dispensatus non est tutus. *Rebuff. in praxi tit. de cler. non resid.* Adeoque nisi quis ultra licentiam

tiam probet causam frustra agit ad fructus. Lott. n. 125. E contra iusta causa sine licentia non sufficit; quia daretur contemptus superioris, & sic illud bonum resultans ex iustitia causa remanet quasi absorptum à malo, resultante ex huiusmodi temeritate, & contemptu; atque ita ratio huius necessitatis licentiæ est radicata super bono obedientia. Lott. num. 126. juxta Gl. in c. inter quatuor. de cler. non resid. v. sine iusta causa.

*Questio 377. Efformata semel iusta absentia ex concursu causa, & licentiæ, quamdiu duret eius effectus?*

**R**espondeo: tamdiu, quamdiu durat causa, etiam Prælato, qui concessit licentiam, mortuo. Lott. n. 216. juxta Archid. in c. licet. canon. de elect. in 6to. Nec est in potestate Prælati eam revocare, nisi nova causa superveniat, vel delegatur falsitas causa prætextu; vel finita fuerit causa v. g. cursus studiorum jam terminatus, ex assecutione gradus doctoralis vel magistri. Lott. n. 217. & 218. citans Gemin. in c. cum ex eo. de elect. in 6. n. 9. Verum circa hoc exemplum doctoratus vide dicenda inferius.

*Questio 378. Quenam excusent ab hac licentia petenda?*

**R**espondeo primò: posse induci consuetudine, ut sine licentia Prælati ex causa rationabili, & vel maximè expressa in iure, posset quis abesse. Garc. nu. 91. citans Selvam & de Grassiis. Lott. n. 200. Et in specie id quoque tenere de curatis, quamvis enim residentia omnium curatorum, ut dictum, sit juris divini, ita ut curatus suas oves sine iusta causa relinquere non possit, & consequenter id per consuetudinem immutari nequeat, quæ contra jus divinum nihil operatur: Verum id in thesi seu generaliter intelligendum est; in specie autem seu hypothesi v. g. quòd hic & nunc, hic vel ille Pastor, Prælatus &c. iustam causam habens sine licentia Superioris ad breve tempus à sua Ecclesia, Monasterio &c. abesse non possit, nequaquam est juris divini, sed humani Pontificii, aliàs nec Episcopus, nec Pontifex illam licentiam concedere posset. Engels ad tit. de cler. non resid. n. 6.

2. Secundò: dum expressè aliter cautum est privilegio speciali. Garc. n. 93. cujus verba diligenter ponderanda. Lott. n. 200. idem docet nu. 98. indultario Apostolico de se absentando in individuo non esse opus licentia Episcopi.

3. Tertio: dum ingruit necessitas, quæ non patitur moram petendi veniam, in quo casu tamen servandum, quod dictum supra. Addit Lott. n. 215. si Episcopus sit absens à diocesi, & urgeat necessitas recedendi, non teneri aliquem pro licentia mittere ad Episcopum extra provinciam, neque eam petere à Capitulo, cum c. relatum. hunc honorem deferat Prælato, non Capitulo.

4. Quarto: censet idem Lott. num. 219. cessare hanc necessitatem petendi licentiam, si fiat provisio præsentis in Curia, & hic provisus in ea perseveret gratiæ studii, idque ex indulto Bonifacii VIII. quòd tamen num perferat ad curatos, non exprimit Lotterius.

5. Quintò: necessitati petendi & obtinendi licentiam ab Ordinario obnoxii non sunt docentes,

P. Leuwen. Fori Benef. Tom. I.

etiam gratis, si tamen sint ab ipsa Univeritate studii Generalis ad hoc constituti. Lott. nu. 201. ex Garc. p. 3. c. 2. num. 87. & 559. testante sic ad sui ipsius instantiam declaratum à S. Congreg. Verum hoc intelligendum non est de curatis, ut constabit ex paulò post dicendis.

*Questio 379. In particulari, quid ergo liceat, constitutumque sit quoad non residendum ratione doctioris, quæ causa refertur ad bonum religionis christianæ seu Ecclesiæ?*

**R**espondeo primò: ad doctiorum Theologiae publicam jus ipsum ad quantumcunque longum tempus permittit non residere, & in absentia percipere fructus. c. in fine. de magist. Azor cit. l. 7. q. 3. Garc. n. 54. Less. cit. c. 34. n. 163. Idem est de doctiorum juris can. Garc. n. 64. Navar. in man. c. 25. n. 121. Lott. n. 201. Azor. Less. ll. cit. Idem esse etiam de doctiorum cujuscunque facultatis honesta in Univeritatibus Salmant. Complut. & Vallisoler. ex speciali privilegio iis concessio ab Eugenio IV. testatur Garc. n. 66. Intelligendum autem hoc ipsum est, non solum de iis, qui conducti seu salariati, aut ratione stipendii, seu cathedræ, quam habent, sed etiam qui sponte ac voluntariè legunt Theologiam, & jus canon. modò legant cum licentia Univeritatis seu collegii DD. Trident. enim sess. 5. c. 1. solum requirit, ut in scholis publicè doceant Lott. n. 201. Garc. num. 60. ne tamen quilibet hoc titulo velit se à residentia subtrahere, requiritur dicta licentia Univeritatis, quæ eam concedere non debet, nisi iis, qui apti & utiles videntur ad docendum. Garc. n. 61. testans sic declaratum à S. Congreg. ad instantiam Univeritatis Complut. requiri tamen videtur, ut doceant in loco studiis Generalibus publicè deputato (quale studium Generale dicitur illud, quod est erectum & institutum per Papam, Regem, seu Principem, seu quod habet studium ex privilegio, aut consuetudine immemoriali. Garc. n. 56. citans Horatium Lucium de his qui gaudent privileg. scholar. ad finem istius tr. n. 23. Pacian. de probat. l. 2. c. 41. nu. 48. &c.) non secus ac in studentibus id requiritur, de quo tamen paulò post. & sic censuit sacra Congregat ad cit. sess. 5. c. 1. de docentibus jus canon. in publica Univeritate, gaudere illos privilegiis de percipiendis fructibus suarum præbendarum, in absentia, quamvis subdat idem dicendum de docentibus S. Scripturam in Cathedralibus & Collegiatis. Ac demum non requiri licentiam Ordinarii pro talibus docentibus, dictum est *quasi præcedente*. E contra requiritur ea quoad docentes Grammaticam, literas humaniores, & philosophiam ex c. relatum. & c. tua. de cler. non resid. nisi consuetudo in quibusdam locis aliud præscripserit, & quidem etiam ante Trid. Filiuc. tr. 41. c. 8. n. 23. Quin & hodie requiritur indultum Papæ cum licentia Ordinarii vi constit. Pii IV. Filiuc. *ibid.*

2. Respondeo secundò: si dicta privilegia à jure concessa docentibus habuere locum etiam in curatis, ut satis indicant Azor. Less. Filiuc. Garc. qui etiam n. 73. testatur pluribus exemplis, sic sapè servatum; perseverentque etiam modò respectu Canonicorum, aliorumque similitum; quoad habentes tamen beneficia parochialia, aliàque curata modò stante decreto Trid. sess. 23. c. 1. non subsistunt, ut habent plures declarationes sacre Cong. ad c. 1. sess. 5. opus proinde erit indulto Papæ, &

M 2

licen-



licentiâ Ordinarii. Garc. n. 78. juncto, n. 83. & ex eo Filiuc. loc. cit. Addit Laym. th. mor. l. 4. tr. 2. c. 6. n. 5. quoad æquitatem causæ, dum sunt beneficiati curati, necessarium videri, præsertim si absentia ratione doctioris diuturnior, ut sit necessitas aliqua docendi, v. g. quia pauci admodum doctores reperiantur, vel major Ecclesiæ utilitas, citatque pro hoc Vascq. de benef. c. 4. n. 146. nisi dicere quis velit hoc ipso etiam respectu curatorum licitum esse docere publicè Theologiam, quia docendo plus Ecclesiæ profunt: siquidem facere Prædicatores, ministros, & Pastores Ecclesiæ idoneos, melius est quàm prædicare, & ministrare. Laym. *ibid.* Sed neque ad legendum & docendum, etiam Theologiam, quamvis nullus alius idoneus reperiretur, & Vicarius habilis ad curam relinqueretur, curato concedere licentiam poterit Episcopus juxta Paxjord. l. 10 tit. 40. n. 51. qui citat pro hoc Gonz. ad reg. 8. Gl. 6. n. 254. & Barb. de off. Episcopi alleg. 53. n. 76.

*Questio 380. An, & qualiter liceat curatis abesse ratione studiorum, quæ causa manifestam implicat Ecclesiæ, cui quis præest, utilitatem, ut eleganter deducit Abbas in c. licet vobis. de præb. n. 5. apud Lott. n. 150.*

**R**espondeo primò jure antiquo, nimirum vi c. 2. de privileg. in 6. c. licet. de præb. c. cum ex eo. de elect. in 6. c. fin. de Magist. & c. concessum, ut per quinquennium excusentur à residentia, & in absentia fructus suorum beneficiorum percipiant Studentes Theologiæ, vel juri canon. (DD. namque communiter & S. Congreg. parificanc hæc studia duo, eò quòd his temporibus pro regimine Ecclesiarum æquè bene, ne dixerim melius, deferviat jus canonicum, quàm Theologia; imo quoad facilitatem addiscendi, & opportunitatem lucrandi panem jus canonicum prævaleat. Paxjord. num. 148. citans Zerol. v. studium. Carol. de Grassis de effect. Cler. in prælud. n. 54. & 64. Abb. Felin. in cit. c. fin. Horat. Lucius in tr. de privileg. privilegio 99. Navar. in man. c. 25. n. 120. Hojed. de incomp. c. 17. num. 28. & passim alii apud Garc. n. 54. Quin & Studentes in alia qualibet scientia, etiam Grammatica, Azor. cit. p. 2. l. 7 q. 3. juxta Gl. in c. cum ex eo v. literarum. Et si enim cit. c. fin. prohibeatur Religiosis & extensive etiam Archidiaconis, Decanis, Plebanis, Præpositis, Cantoribus, aliisque Clericis personatus habentibus, nec non presbyteris, studere Philosophiæ vel legibus (de quo etiam vide Paxjord. loc. cit. num. 151. ubi etiam ait, si studium non sit privilegiatum, vel solum pro certo tempore, neque adsit particularis dispensatio Papæ, qui legibus sæcularibus, aut philosophiæ operam daret, non solum non lucraretur fructus beneficii, sed & quatuor pœnas, quas num. 152. enumerat, incurreret; neque inferiorem Papa posse hanc licentiam concedere, adjecta tamen num. 157. & seq. bona limitatione, quoad studium juris civilis) non tamen intelligitur id de eo philosophices vel legum studio, quod fit in ordine ad intelligentiam canonum, & Theologiæ, sed ad summam de eo, quod diversum à studio Theologiæ, vel canonum in se ipso ita terminatur & sistit, ut quis fiat Philosophus vel causidicus. Lott. l. 3. q. 27. num. 204. Modò tamen studeant in studiogenerali, seu celebri Universitate, c. tua. de Cler. non resid. c. 2. de privileg. in 6. Garc. num. 55. citans Zech. de rep. Eccles. tit. de Cler. non resid. n. 7.

Zerol. v. studium. Quamvis Lott. num. 206. dicat quosdam distortis verbis citatæ decretalis distinguere inter studium publicum in Universitate aliqua, & studium privatum in camera. Pirh. quoque sentiat contrarium ad tit. de Cler. non resid. num. 38. citans pro se Abb. in c. tua. n. 4. & Host. *ibid.* idque Argumento c. tua. cum ibi solum dicatur non gaudere indulgentia, seu privilegio lucrandi fructus in absentia, qui in fraudem se conferunt prætextu studiorum ad talia loca, in quibus nullum, seu non competens est studiorum exercitium. Unde si alicubi studia vigeant, adeoque finis & utilitas, ob quam privilegium hoc studentibus Clericis concessum est, obtineri possit, eodem gaudebunt, qui ibi student, sive locus sit civitas, sive villa, sive castellum. Felin. etiam Hostiens. & alii apud Paxjord. num. 139. putent, quod si aliquis excellens Doctor legeret extra studii generalis locum, tutum fore in conscientia, qui sub illo studeret; hoc tamen Superioris arbitrio prudeniter relinquendum, ne sub hoc prætextu regantur otia; sed & ante Trident. solum non peti ad hoc licentiam Episcopi testatur Azor. loc. cit. ex Innoc. Hostiens. & c. in c. relatum. Quin & passim impetrari solitam in Curia Romana à summo Pœnitentiario. Porro dictum quinquennium incipit computari à die, quo cepit beneficiatus literis operam dare. Azor. loc. cit. Idem est de septennio, de quo paulò post, quod uti & dictum quinquennium debet esse utile, & integrum, deducto nimirum omni iusto impedimento. Lott. n. 170. dicens hanc fuisse sententiam Lapi, Franch. & aliorum securorum Archidiaconum. Denique dictis juribus & privilegiis comprehendi quoque habentes beneficia parochialia, & curata, potuisse nimirum eos olim ratione studiorum saltem de licentia Episcopi etiam ad septennium abesse satis indicant, & docent AA. Azor. loc. cit. Lott. num. 152. & seq. Engels ad tit. de Cler. non resid. num. 11.

**2.** Respondeo secundò: modo etiam post Trident. dictis juribus, & privilegiis, uti & privilegiis concessis specialiter quibusdam universitatibus, etiam quoad curatos derogatum non esse (cum non extet decretum aliquod, in quo ea revocentur c. enim. 2. sess. 6. revocantur solum indulta perpetua de non residendo. Garc. n. 69. sed neque c. 1. sess. 23. verbis illis: quolibet privilegio: quia ubi derogatur simpliciter privilegiis, in dubio non intelligitur de privilegiis insertis in jure, Bart. communiter receptus in Extrav. ad reprimendum. v. non obstantibus. Felin. in c. 1. de rescrip. n. 12. & plurimi alii apud Garc. n. 72.) sed & licere illis abesse ratione studiorum, petita & obtenta ab Ordinario licentia, tenent plures scribentes post Trid. sic expressè Laym. Th. mor. l. 4. tr. 2. cap. 6. n. 5. ait: concessum est Episcopo in cap. cum eo de elect. in 6. dispensare cum promotis ad Ecclesias parochiales, ut usque ad septennium, quo in studiis morari possunt, ad sacerdotium promoveri non teneantur, modò intra annum post adeptam parochiam subdiaconi fiant. idem tradit ad c. cum ex eo. de elect. in 6. Idem claris verbis tenet Pirh. loc. cit. num. 34. *ibid.* quod etiam curari quinque annis studere, & quamdiu, voluerint docere possint in Theologia & jure canon. absque eo, quòd opus sit ad hoc licentia Ordinarii, quamvis id intinandum Episcopo præcisè, ut idoneum Vicarium substituere possit, quin & si Episcopus impedire velit, quò minus curatus, qui non sufficiens in his disciplinis instructus, & ad studia idoneus est, iis operam dare possit.

possit, is possit tanquam gravatus appellare, siquidem indultum à jure beneficium non est alicui auferendum, &c. ita manifestè supponit Lott. *cit. q. 27. num. 151. & seq.* dum ait *num. 152.* ex Abb. *in c. licet*; quòd in tali casu causà studii possit differri sacerdotium ad septennium, modò illico fiant subdiaconi. & n. 161. ex Archid. & Gemin. quòd si data habilitate ac legitimitate persona denegaretur talis dispensatio; esset locus recursum impetrandò officium Superioris, ita ut hic Episcopum cogeret ad dispensandum. & *num. 136.* quòd cum hæc dispensatio fiat mediante deputatione Vicarii, qui animarum curam subeat, sicut hæc deputatio ad nullum alium, quàm Episcopum, ita etiam ista potestas dispensandi (subintellige ratione studii) non spectet nisi ad Episcopum. Zerola quoque *p. 1. v. studium* apud Garc. *num. 82.* dicit non esse adhuc ablatam Ordinariis auctoritatem dandi hujusmodi licentiam non residenti studiorum gratia habentibus Ecclesias parochiales, utpote quæ licentia eis competat jure communi, & quæ præscribuntur servanda in concessione hujusmodi licentiæ, dum ea petitur in urbe, servanda etiam esse locorum ordinariis, si quando eam volunt concedere, quamvis ad eam concedendam se debeant parcissimè habere. Zerolam sequi videtur Zechus *de rep. Eccl. tit. de Cler. non resid. num. 7.* apud Garc. *num. 84.* Verùm

3. Respondeo tertio longè probabilius, modò post Trid. curatis vi dictorum jurium antiquorum ac privilegiorum non licet amplius ratione studiorum abesse, neque ad id Episcopus ultra dictos duos menses facere potest potestatem. Garc. *loc. cit. à n. 80.* Filiuc. *loc. cit. n. 29.* Paxjord. *n. 50.* Gonz. *ad reg. 8. gl. 6. n. 251.* Alzedo *de prest. Episc. dign. p. 2. c. 9. n. 37.* Barb. *in collect. ad Trid. sess. 23. c. 1. n. 55.* uti & *de off. Paroch. cit. c. 8. n. 27.* Engels *loc. cit. &c.* sic sæpius declaratum à S. Congregatione testatur Paxjord. & alii passim; refert quoque Garc. *loc. cit.* plures harum declarationum, in quibus postquam præscriptus est modus servandus, dum datur istiusmodi licentia in Curia expressè subjungitur, hanc licentiam solùm habere locum in parochialibus obtentis ante Trid. quia in obtentis post Trid. licentia abessendi studiorum gratia non datur. Et idem habetur juxta has declarationes S. Congreg. in Conc. Mediolan. *1. p. tit. 2. de residentia* apud Garc. *nu. 82.* atque ex his patet privilegium de non residendo, ut & de percipiendis fructibus derogatum quoad parochiales respectu studentium per Trid. Garc. *num. 83.* opus proinde ad hoc indulto speciali Papæ cum consensu ordinarii. Filiuc. *loc. cit.* Porro circa modum servandum in concessione talis licentiæ, dum ea conceditur in Urbe, quoad parochiales obtentas ante confirmationem Trident. (quod observandum in ordine ad hoc, dum fortè talis licentia per speciale indultum committeretur Episcopo concedenda curato) ait eadem Congregatio apud Garc. *n. 81.* de licentiis percipiendi fructus in absentia ratione studii ex parochialibus, itémque de non promovendo, quatenus imposterum concedere contingerit his, qui in Curia presentes erant, is modus servetur, scilicet ut hi, qui illas petunt, præsentent se personaliter Illustriss. N. aut Reverendissimo Prælato signaturæ sanctissimi, qui ex aspectu & brevi examine videant, an in fraudem id petatur; postea in licentia danda apponantur omnes hæc conditiones: Primò oneretur conscientia eorum, quibus

P. Lemven, Fori Benef. Tom. 1.

conceditur, ut debeant verè & actu ipso in famosa Universitate studio Theologia, vel canonum operam dare, alioquin fructus non faciant suos, ac pena non residentium teneantur, perinde ac si nullam licentiam habuissent. Secundò exprimitur in ea ætas impetrantis cum juramento, ut si fuerit major triginta annis, licentia non detur, nisi jam studium incepisset, & adhuc non absolvisset. Tertio non concedatur nisi ad quinquennium à principio studii computandum cum clausula: *modò intra annum promoveatur ad subdiaconatum.* Quartò manderur, ut cura animarum per Vicarium idoneum ab Ordinario eligendum gubernetur assignata congrua fructuum; pro his verò, qui erunt absentes à Curia licentiæ istæ committantur Ordinario, ubi est beneficium, & apponantur omnes qualitates, quæ supra. &c.

*Questio 381. Vbi nam dicto privilegio juris communis quoad curatos absentes ratione studiorum derogatum colligatur per illud Trid. sess. 23. c. 1.*

Respondeo: quatenus *ibidem* enixè statuit, ne curati abesse possint, nisi causa prius per Episcopum cognita, & probata, & quod discedendi licentiam ultra bimestre non obtineant, nisi ex gravi causa; S. Congregatio verò interpretum dicti Concilii causam studii judicet non esse causam gravem hodie in beneficiis curatis post dictum Concilium obtentis, ut ea obtinens possit abesse ad studendum, & discendum, ex quo habentur parochiales per concursum, vel saltem in forma dignum per examen factum cum tribus Examinatoribus synodalibus, cumque Concilium in beneficiis curatis id specialiter disponat in Ecclesiarum & animarum favorem, derogatur per illud dictum privilegium in jure insertum de percipiendis fructibus in absentia ratione studii, quoad beneficia curata. Et vel sic etiam derogatur privilegium de hoc specialiter concessum Universitatibus quibusdam, ut in iis per quinquennium tales studere possint, & in specie privilegium Eugeniæ concessum super hoc universitati Salmantic. licet de iis privilegiis facta non sit mentio specialis, cum privilegia ista contineant privilegium juris communis, illud extendendo. sic ferè verboreus, Garc. *num. 107. & seq.*

*Questio 382. An & quando negotium proprium, vel lis ipsius beneficiati sit causa justa absentia ab Ecclesia?*

1. Respondeo primò: ut negotium proprium (quod ponitur pro causa justa licentiæ abessendi. *c. presentiam 7. q. 1.* & Argumento *c. relatum*, ubi causa studii refertur ad quamlibet aliam honestam causam; juxta *GL. v. prælatorum. Lott. n. 174.* sit causa justa necesse est, ut implicet utilitatem aliquam Ecclesiæ, vel beneficii, de cujus agitur residentia, vel ex persona propria ipsius beneficiati, vel ex natura rei. Lott. *num. 177.* Unde

2. Respondeo secundò: lis mota beneficiato super juribus & bonis ipsius beneficii, est causa justa absentia. *c. ex parte. de Cler. non resid. Lott. loc. cit.* Et in specie prosecutio litis super juribus & bonis ipsius parochialis est Parocho justa causa absentia à parochia. Garc. *num. 48.* citans Nav. *consil. 14. de Cler. non resid.* Addit tamen, quòd ne-

M 3

quo

que ex hac causa in parochiali debeat dari licentia ad multum tempus, maximè hodie, stante Trid. *sess. 23. c. 1.* quamvis *num. 50.* dicat, ad hujusmodi absentiam pro causa Ecclesie & prosecutione litis super juribus, seu bonis dignitatis, seu præbende non requiritur licentia superioris, quia jus ipsum eam dat. Econtra si lis non tangat statum personæ ipsius beneficiati, vel beneficii, sed sit super alia re, vel etiam super alio beneficio, non reputatur causa justa pro absentia ab Ecclesia vel beneficio residentiam exigente. *Lott. num. 178.* referens sic distinxisse Rotam in *Astensi fructuum 15. Mart. 1613. coram Manxanedo*, sic lis ejusque prosecutio super dignitate aut canonicatu ipso non excusat possessorem à residentia ultra tempus à Concilio permiffum *sess. 24. c. 12.* Et si prosecutio litis super juribus, seu bonis istius dignitatis aut canonicatus excuset à residentia, quam aliàs dicta dignitas vel canonicatus exigat, & lucratur talis absens fructus illius. *Garc. n. 49. juxta c. ex parte, & c. cum non debeat. de elect. in 6.* citans Navar. ubi ante, & referens sic decisum in una *Burgensi jurisdictionis 4. Maji 1584. coram Seraphino*. Sic etiam absentem ob prosecutionem litis super juribus suæ dignitatis non lucrari fructus sui canonicatus, quem simul obtinet in eadem Ecclesia, quia non agit causam canonicatus, tenet *Garc. num. 50. contra Navar. cit. consil. 14.* Quin & in specie, lis super parochiali non excusat à residentia, nec prosecutio talis litis. *Garc. num. 47.* citans desuper *num. 42.* clara verba declar. S. Congregationis. Hujus discriminis ratio est, quod ubi agitur magnum interesse Ecclesie ipsius, aut explicitum, aut implicitum, permiffum est beneficiato per se ipsum agere *c. 1. & ult. extra. de posular.* ac consequenter abesse pro dicto negotio vel lite; ubi autem cessat tale interesse, præponderat causa residendi, quæ, cum impediatur eum abesse, subintrat provisio juris, ut per procuratorem negotium expediatur, cum ad hoc usus procuratoris sit introductus, juxta *l. 1. de procurat. Lott. num. 180. & 181.* Porro dum quis abest, tam, ut negotia Ecclesie pertractet principaliter, quam ut sua alteriusve pertractet principaliter, Ecclesia verò non nisi consecutivè, seu per quandam consequentiam, quæ ea connexa sunt negotiis, & utilitati Ecclesie, haberi talem in utroque casu præsentem, & percipere omnes fructus, qui solis præsentibus dari consueverunt, docet *Lott. num. 146. & seq. juxta c. licet vobis. extra. de præb.*

*Quaestio 383. An, & qualiter ratione infirmitatis corporalis, & spiritualis Parochus excusetur à residendo?*

**R**espondeo primò: infirmitas præstat justam causam non residendi, & tamen percipiendi fructus, *c. unico. de Cler. non resid. in 6.* is enim dicitur satis servire ad effectum consequendi alimenta, qui propter adversam valetudinem servire impeditur, juxta *l. rebus. ff. commod. Host. apud Lott. num. 134.* Modò tamen infirmitas non sit levis, sed considerabilis. *Moneta de distrib. p. 2. q. 6. nu. 21.* citatus à *Lott. num. 137.* sicut enim non sufficit ad justitiam causæ quæcunque utilitas, sed magna evidens; ita etià requiritur necessitas provisi magna. *Lott. nu. 132.* citans Archid. in *c. licet causam. de elect. in 6.* Item modò infirmus sit is, qui dum sanus erat, consuetus est residere, & divinis interesse; non verò si nec sanus residerebat. *Lott. n. 138.* citans

*Abb. in c. ad audientiam. de Cler. non resid. & Didac. variar. resol. l. 3. c. 13. n. 8.* Circa quam tamen limitationem id observandum in genere ex *Card. de Luca. de Canon. d. 12. n. 7.* contrarium esse, si infirmus, aut aliter impeditus impedimento in jure expresso citra istam infirmitatem, aut aliud illud impedimentum solitus quoque erat non residere ex alia tamen justa causa, v.g. si nunc infirmus, ante infirmitatem etiam non residerebat, inculpatè tamen, quia v.g. impediatur ob servitium Episcopi, adhuc percipiet fructus & distributiones. Tenet quoque responsio, etiam si quis propria culpa in talem infirmitatem incidisset. *Lott. num. 136.* *Didac. loc. cit. contra Probum in cit. c. unic. num. 17.* Unde jam in specie Parochus infirmus, qui ex defectu medicorum curari non potest in loco beneficii, licentiam obtinere valet ab Ordinario per tres vel quatuor menses in locis vicinis commorandi curationis gratià, constituto interim ab ipso Ordinario Vicario idoneo. *Paxjord. l. 10. tit. 40. num. 53.* citans *Ugol. de off. Episc. cap. 15. §. 3.* *Zerol. p. 1. de residentia. Barb. cit. c. 8. n. 29.*

**2.** Respondeo secundò: quæ dicta de infirmitate corporali, eadem ratione locum habent de infirmitate spirituali, modò in eam proprià culpa non incidit quis. *Lott. n. 138.* sic si quis injustè fuerit excommunicatus, suspensus, &c. ac propterea non admiffus ad divina, seu residere ad effectum exercendi parochialis, proventus percipiet, *Lott. num. 139.* citans *Monet. ubi supra q. 15. num. 18.* et si quamdiu durat excommunicatio, non parfæcta ejus injustitia, nihil ei dandum sit, nisi quatenus fortè fame periret. *Lott. n. 141.*

**3.** Respondeo tertio: huc quoque spectare, quæ casu aliquo extrinsecò circa personam contingunt, similève necessitatem inducunt, ut si quis injustè incarceratus sit, etiam in eodem oppido, de quibus vide *Lott. à num. 142.*

*Quaestio 384. An propter aeris intemperiem, pestem, aliūve morbum contagiosum, vel ob populi furorem excusetur Parochus à residentia?*

**R**espondeo ad primum negativè, nimirum Rob aeris intemperiem non posse Parochum, etiam si inde oriundus non sit, dimitti à residentia habitare alibi, etiam de licentia Episcopi, & licet idoneum Vicarium vellet subrogare. *Paxjord. Ugol. Zerol. Barb. paulò ante citati.*

**2.** Respondeo ad secundum etiam negativè, nimirum Parochum causà grassantis contagionis non excusari à residentia, dum immineret detrimentum gregis in spiritualibus, nec adessent, qui supplere possent, & vellet. *Paxjord. loc. cit. & citatus ab eo Barb. ubi ante n. 81.* Quin & licet Parochus pestem fugiens alios idoneos ministros vellet loco sui substituere, non excusari adhuc à residentia, decisum fuisse, instante S. Carolo Borromeo, ex *Selva refert Barb. in cit. c. 1. Trid. sess. 23. n. 60.* apud *Engels de Cler. non resid. nu. 17.* cum utique in calamitoso illo statu parochiani ex præsentia proprii Parochi magnam consolationem habeant. Qui tamen *num. 18.* ait nimis durum esse dicere, quod Parochus eoque obligetur, ut etiam per se ipsum tempore pestis sacramenta administrare teneatur, si idoneum Vicarium, vel alios viros religiosos habere possit (declaratèq; hoc ipsi S. Congregationem ad instantiam S. Caroli; nimirum posse Parochum tempore pestis per alium idoneum

ministrare parochianis peste infectis sacramenta poenitentiae & baptismi, etsi & tunc adhuc residere teneatur, testatur Barb. de paroch. p. 2. c. 17. n. 18.) quos tamen si habere nequiret, tenebitur vitam suam corporalem pro vita spirituali ovium sibi commissarum exponere. Oportet nihilominus, ut tempore pestis in administrandis sacramentis se cautè gerat, ne ex ipsius praemature obitu plures alii spirituale damnum patiantur. Vide apud eundem Engels, quas num. 19. hanc in rem ex Medicorum ac Theologorum conciliis collectas regulas adjicit.

*Questio 385. An ob capitales inimicitias Ordinarius dare possit Parocho licentiam non residendi?*

**R**espondet negativè Paxjord. loc. cit. idque ut ait, ex declaratione S. Congreg. Episcoporum. Sed recurrendum ad ipsam S. Congregationem, quæ non solet concedere ultra sex menses ad effectum interim resignandi, vel permutandi, quidquid alias concedere hac in parte potuisse Episcopos, doceat Zerol. in praxi p. 1. v. privato, Bonac. de onere & oblig. beneficiat. p. 5. n. 2. & alii.

*Questio 386. An, & qualiter excusentur à residentia Parochi aliique curati ob servitium praestitum Papæ, Episcopis, Cardinalibus? &c.*

**1.** **R**espondeo primò: ratione debite obedientiæ summo Pontifici justè à residentia excusatur, percipitque fructus Episcopus à Pontifice accessitius ad tempus breve pro ministerio ac servitio sedis Apostolicæ, vel bono aliquo Ecclesiæ Universalis vel Reipublicæ; quamvis commode posset suppleri idem ministerium per non Episcopum. Paxjord. num. 54. citans Caranz. tr. de residentia. c. 12. Sanctarell. variar. resol. l. 1. quest. 3. n. 3. &c. Verumtamen ad hoc, ut talis Episcopus absens in conscientia sit liber, non sufficit obedientia tantum, sed requiritur debita obedientia, ita ut Papa non puro suo arbitrio & libitu, sed excusationabili causa, seu cum aliqua necessitate id præcipiat, C. Tolet. in tr. de residentia vers. 4. causa ult. apud Paxjord. loc. cit. Azor. p. 2. l. 7. c. 4. q. 3. §. quinta causa. Adeoque multò minus excusabitur apud DEUM affectata obedientia, dum nimirum quis studiosè, & ambitiosè præceptum tale Papæ procurat. Paxjord. ibid. Quod si Episcopus ad Curiam vocaretur, ut sit Camerarius, Vice-Cancellarius, summus Poenitentarius, Auditor Rotæ, Datarius, à Secretis, aut confessionibus Papæ, licitè conceditur ei potestas abessendi à sua Ecclesia, adeoque licitè obedit, dum non adsunt alii non Episcopi ad dicta munia æquè commode exequenda. Azor. loc. cit. q. 5. Paxjord. num. 35. qui dicit id vix credibile in tanta prudentum, præstantium ac doctissimorum in Urbe affluentia. Secus si tales alii æquè idonei adsint. AA. iidem citantes Cajetan. 2. 2. q. 185. n. 5. Sot. l. 10. q. 3. num. 4. Pari modo si ea sit hominum penuria, ut docet & ait Azor. loc. cit. q. 6. qui hæc gerant munia, & præstent obsequia eadem, licebit Episcopo ex Pontificis, non verò ex Cæsaris aliisque Principis secularis indulgentia abesse ab Ecclesia, ut in Curia Regum ac Principum fungatur officio Regii Præfidis, confessorii, consilarii, Proregis, inquisitoris in hæreticos, &c. ed quòd ad communem Rei-

publica salutem pertineant, & privato commode commune bonum charitatis lege præponatur. Secus si sint alii ad hæc æquè idonei. Cajet. & Soto loc. cit. Addit Paxjord. num. 36. nullum munus existere, in quo Episcopi potius, quàm alii per summum Pontificem adhibendi, ac pro universalis commode Ecclesiæ à residentia excusandi, quàm Nunciorum Ordinariorum ad Principes.

**2.** **R**espondeo secundò: Cardinales in Ecclesiis, quibus ut Pastores præficiuntur, commorari & præsentem esse etiam jure communi compelli, ita ut non eo ipso, quo Cardinales sunt, residendi præcepto liberentur; cum Trident. sess. 23. c. 1. dicat: etiam Cardinales S. Romanæ Ecclesiæ obligari ad personalem residentiam. Azor. loc. cit. q. 7. qui tamen addit, quotiescunque Cardinalis eo est consilio, sapientiâ, prudentiâ, industriâ, ut Papa hisce adminiculis plurimè egeat, licitè illum à Papa solvi legibus residendi. De cetero præcendendo à dicta Pontificis, & communis boni egentia, Cardinalatum non esse sufficientem causam, ut dum Cardinalis est simul Episcopus certæ Ecclesiæ procul ab urbe distantis, absit à sua Ecclesia, commorando in Curia Romana; docent iidem Cajet. & Sot. l. cit. contra Canonistas aliquot Orend. Villadiego &c. apud Azor. loc. cit. q. 7.

**3.** **R**espondeo tertio: quòd de Episcopis dictum, dicendum quoque de Parochis, aliisque curatis, nimirum non posse eos perpetuò, aut ad longum tempus detineri absentes à suis Ecclesiis Romanæ in servitio Papæ, nisi ex causâ gravis necessitatis, vel majoris utilitatis publicæ. Azor. loc. cit. q. 3. §. porro hæc. Pirh. de Cler. non resid. n. 15. contra Sylv. v. residentia. q. 7. generatim & de omnibus docentem, eos, qui in sacello pontificio tanquam Cantores, Capellani vel Clerici interviant, & simpliciter, quicumque Papæ inserviunt etiam Notarii, aliique Scriptores, si id faciant jussu Pontificis excusari à residentia. Idem est de aliis non tantum habentibus curam animarum exteriorem tantum, sed etiam habentibus dignitatem, administrationem &c. citra illam curam animarum quoad forum internum. Azor. loc. cit. §. si autem quæras, citans Abbat. & Jo. And. ad c. ad audiendam. de cler. non resid. secus est de Canonicis, aliisque non curatis, de quibus inferius.

**4.** **R**espondeo quartò: non potest Episcopus (idem est de Cardinale legato Apostolico &c.) parochum vel alium curatum abstrahere à sua Ecclesia, & occupare in suo, vel Cathedralis Ecclesiæ servitio ultra bimestre alias ei concessum, saltem sine gravi causa (qualem dicit Pirh. n. 41. esse, dum in aliqua diocesi ad aliquod tempus non adesset alii idonei, qui muneribus paulò post exprimendis fungerentur) v. g. in visitatione suæ diocesis, in officiisque Vicarii Generalis, Procuratoris fiscalis, & similibus Pirh. loc. cit. n. 16. Garc. cit. p. 3. c. 2. n. 40. Azor. loc. cit. Gonz. ad reg. 8. Gl. 6. n. 255. Paxjord. loc. cit. citans Possévin. de offic. curat. c. 1. n. 12. Barb. Alzed. &c. contra Sylv. loc. cit. & Hojed. c. 17. n. 29. apud Garc. loc. cit. absolute doceat eum, qui est in servitio Episcopi excusari à residentia, etiam si habeat beneficium curatum. item contra Navar. consil. 15. de cler. non resid. apud Garc. n. 45. quatenus docet, parochum etiam post Trid. posse de licentiâ sui Ordinarii ex justa causa, nempe ut sit Vicarius Generalis alterius Episcopi, etiam ad multum tempus, abesse. Quod ipsum admittit Pirh. cit. num. 41. dum alii idonei

idonei ad ista munia non ad sint; eò quòd Trident. jus antiquum permittens Episcopo ex gravi causa dare licentiam Parocho abessendi ultra duos menses non abrogarit. Vide etiam de hac Navarri doctrina Zerol. v. *parochus*, §. 6. textus enim concedentes id privilegium non residendi, & in absentia percipiendi fructus adscitis in servitium proprii Episcopi loquuntur solum de Canonicis, adeoque illud privilegium non est extendendum ad alios, quia materia est damnosa Ecclesiis, & præjudicans cultui divino. Lott. *loc. cit.* n. 187. & consequenter multò minùs ad curatos. Pirh. *loc. cit.* Exstantque desuper clara declarationes S. Congregationis ad *cit. c. 1. Trident.* Garc. n. 42. quarum prima sic habet: *Episcopus non potest uti operâ Parochi in visitatione vel in alio servitio sua diocesis, nisi pro tempore permisso duorum mensium &c.* Altera: *non licet Episcopo suorum, vel etiam Cathedralis Ecclesie negotiorum causa permittere, ut curati extra ipsorum curam maneant, etiam constituto Vicario; quibus declarationibus consonant Concilia Bononiense & Mediolan. apud Garc. loc. cit. quibus proinde, ut ait idem Garc. n. 44. sublata videret & correctæ declaratio quædam alia ejusdem S. Congreg. quæ dicebatur, posse Episcopum uti operâ Parochi pro visitatione suæ diocesis ad quadrimestre, quam declarationem recitat Garc. & ejus meminit Zechus de casibus reservat. casu 3. de resid. n. 2.*

*Quæstio 387. An, & qualiter excusentur curati à residentia ob peregrinationem?*

**R**espondeo: parochus aliùve curatus, etiam de licentia Ordinarii ob causam piæ peregrinationis, etiam ex voto, abesse nequit ultra bimestre aliàs ipsi concessum; eò quòd peregrinatio etiam ex voto suscepta non fit ex causis à jure expressis. Pirh. *loc. cit.* n. 23. citans Garc. p. 3. c. 2. n. 392. & seq. qui et si ibi loquatur non de parochis aut curatis, sed de Canonicis, rectè tamen ex hac ejus doctrina à potiore arguitur ad parochos, aliòsque curatos.

*Quæstio 388. Quæ pena jure antiquo ante Trid. fuerint statuta animarum Curatoribus non residentibus?*

**1.** Respondeo primò: quoad Ecclesias majores id est Episcopatus, nullibi reperitur à SS. Canonibus statutum, ut privatio earum ab Episcopis non residentibus ipso jure incurratur, sed opus erat sententiâ privatoria, adeoque id nulla interpretatione debet, aut potest suaderi. Lott. l. 3. q. 27. num. 46. Argumento *c. 2. & tua. de cler. non resid.*

**2.** Respondeo secundò: quoad Ecclesias verò minores parochiales pena Parochorum, aliorumque curatorum est privatio Ecclesie parochialis, seu beneficii curati ipso jure incurrenda. *c. exstirpanda. de præb.* Lott. n. 47. Garc. *loc. cit.* p. 3. c. 2. n. 131. citato autem capite duo disponuntur, nimirum ut habens parochialem deserviat ei per se ipsum, & non per alium; & habens præbendam vel dignitatem, cui annexa parochialis, deserviat ei per Vicarium, &c. dein subjungitur: *Alioquin illa se faciat auctoritate hujus decreti privatum libere alii conferenda, &c.* quæ clausula pœnalis non restringitur ad proximam tantum dispositionem, quod nimirum solum negligens statueret deservire per Vicarium in Ecclesia annexa dignitati, sit ea privandus (in-

tellige pro tempore vita, absque eo, quòd dicta parochialis avellatur aliàs ab ipsa præbenda, cui annexa) ut Hostiens. & hunc securus Anchar. apud Lott. *loc. cit.* sed referatur ad utrumque, ut Innoc. & Abb. in *cit. c. exstirpanda.* Selva p. 4. q. 3. Hojed. *de benef. compat.* p. 1. c. 18. num. 11. Lott. *loc. cit.* num. 49. & quòd clausula non restringatur ad proximam, ubi inter proximam & remotam non est diversitas rationis, ut ostendit Lott. *ibid.* vel etiam, ut contra communem probat Garc. num. 133. singulariter afficit solum casum primum, nimirum parochos parochialis non annexæ alteri præbendæ. Sed neque textus *cit. capituli* sic extensus est correctorius antiquorum canonum, in quibus indicatur necessitas sententiæ privatoriæ (quamvis censetur Gloss. apud Azor. *cit.* l. 7. c. 6. q. 4. omnia illa jura in *cit. de Cler. non resid.* esse correctæ per decretum, cap. illud *exstirpanda.* &c. desumptum ex Concil. Lateran. faventiæque glossa Garc. *loc. cit.* n. 138.) nam *c. 2. & c. ex tua,* & alibi *cit. de Cler. non resid.* ubi fit mentio Ecclesie, Ecclesia de Episcopatu accipitur, & appellatio parochia non venit parochialis Ecclesia, sed diocesis, ut ex Cujacio in *turric. hujus cit. ad principium & medium* ostendit Lott. num. 50. & seq. Adeoque necessitas illa sententiæ privatoriæ respicit solas Ecclesias majores, seu Episcopos, utpote quibus, ut dictum, privatio ipso jure incurrenda nullibi intentatur. Quamvis & aliter dicta jura conciliet Azor. *loc. cit.* nimirum, quòd *cit. c. exstirp.* locum habeat, cum manifestum notoriumque fuerit, parochum aliùve curatum, absque legitima causa & licentia abesse à sua Ecclesia, vel etiam suum beneficium pro delicto habere (ut si absens uxorem ducat, vel aliam parochiam accipiat, vel miles effectus in bello pugnet *Gl. in c. ult. de Cler. non resid.*) eò quòd cum ob facti notitiam opus non sit ulla monitione aut citatione, sed possit Ordinarius alteri conferre beneficium tanquam vacans, ac si citatus & monitus fuisset, & quòd in his casibus non sit ipso facto privatus beneficio, jure tamen privatus censetur. Ceteri verò textus locum habeant, dum dubitatur aut non constat, legitimè parochus abfit, aut ambigitur justè impeditus sit, quòd minùs ad suam Ecclesiam redeat; tunc enim priùs movendus, quàm privetur.

**3.** Respondeo tertio: quoad monitionem privatam, an ea necessaria sit ad hoc, ut incurratur prædicta pœna privationis ipso jure à Parochis non residentibus nec ne, controversi ab AA. affirmativam tenente Innoc. cum pluribus, negativam Abbate cum aliis apud Garc. n. 135. & seq. quem vide.

**4.** Pro qua conciliatione clausulam pœnalem complecti duo minime confundenda, aut quoad Ordinem invertenda, nimirum condemnationem his verbis: *scias se privatum auctoritate hujus decreti;* & executionem condemnationis comprehensam his verbis: *libere alii conferenda:* cum non possit conferri uni beneficium alterius, quin auferatur ab illo.

**5.** Secundò quoad condemnationem penitus excludi quodcumque hominis ministerium, eamque ipso jure incurri (si tamen qualitates legis eam inducentis verificentur, id est, quòd volit relidere, quæ qualitas ex sola & simplici absentia contra juris præscriptum convincitur, ut Abb. in *cit. c. exstirpanda.* num. 26.) citra necessitatem ullius monitionis; quoad executionem verò opus esse monitione, quatenus ubicumque ipso jure pœna incurritur,

proe

propter factum, exigitur sententia factum illud simpliciter declarans existere Felin. *inc. Rudolphus. de rescript. n. 34.* Verum

6. Notandum tertio executionem aliam esse juris, quatenus juris sententia omnes juris effectus secum trahit; & alteram facti, quatenus juris effectus hominis ministerio ad extrinsecam executionem facti deducuntur. Gemin. *in cap. felicit. de penis. num. 8.* Decius *consil. 145. num. 5.* Porro quoad executionem circa juris effectum, qui hic consistit in sola & simplice privatione, nulla requiritur monitio, quod voluit Abb. *loc. cit. num. 19.* si autem quaratur de extrinseca illa executione, quæ versatur in facto, nimirum in spoliatione beneficii, & in conferendo illud alteri, non est dubium, requiri declarationem, ut dictum, & consequenter monitionem & citationem partis, quæ tamen monitio à Canonibus requisita tanquam præambula ad spoliationem propter non residentiam in Ecclesiis curatis non foret pars substantialis ipsius privationis, sed simpliciter solum requiritur, ut patefiat, neque hinc tollitur, quo minus non residens, seu nolens residere, sit jam privatus apud DEUM. Lott. *n. 66.* qui iudicat hanc esse mentem Abbatis.

7. Quarto opus non esse, ut talis monitio sit tria. Lott. *num. 68.* citans Abb. *in c. exstirp. num. 25.* Selv. *cit. q. 3. num. 5.* Hojed. *cit. c. 18. n. 24.* Neque requiri, ut expectetur per sex menses, Abb. *ibid. num. 23.* sed satis esse expectari aliquantulum, ut Innoc. quod ait Lott. esse de consilio: sed neque ad hoc opus ista monitione, ubi esset certum, seu constaret vel ex conjecturis talem abfuisse sine justa causa. Lott. *n. 67.* ex Abb. *l. cit. n. 21. & 22.*

8. Denique ubi factum absentia, seu voluntatis non residendi & liquidum, ita ut dici possit, pœna privationis ipso jure incurra, non posse eam remitti per Ordinarium, sed tantum per Papam. Lott. *num. 70.* ex Archid. Jo. And. & Franc. *in cit. c. felicit.*, multo que minus posse ab Ordinario evitari hunc effectum juris, statuendo nimirum eandem pœnam privationis ex aliqua Synodali constitutione contra Rectores absentes, nisi intra certum tempus ad residendum redierint; talis enim constitutionis virtus restringeretur ad id, ut non exigeretur alia ulterior monitio; atque ita respiceret solum executionem extrinsecam, non intrinsecam juris, adeoque nec in hoc casu esset censenda sententia super privatione, sed simplex declaratoria incurra privationis. Lott. *num. 71. & seq.* citans Federic. de Senis *consil. 109. n. 7.* & hunc secutum Felin. *in c. prohibeat. de Magist. num. 5.* Butrio *in c. quoniam. ut lite non contestata. num. 7.* Quin & si in hoc casu, dum nimirum pœna privationis incurritur ipso jure, diceret Ordinarius, se propter absentiam talem privare (cum in hoc casu ipse privare non posset, sed solum declarare privatum) nihil aliud ageret, quàm declararet privatum, cum secundum juris intellectum utriusque tunc formulæ idem sit sensus, respiciens nimirum solum executionem extrinsecam. Lott. *num. 74.*

*Questio 389. Quæ pœna statuta animarum curatoribus ob non residentiam jure novo, sive post Trident.*

1. Respondeo primò: circa Episcopos hæc haberi in Trident. *sess. 6. c. 1.* si quis à Patriarchali, Metropolitana, seu Cathedrali Ecclesia sibi quocunque titulo, causa, nomine, seu jure commissa, quacunque ille dignitate, gradu, & præminencia fulgeat, legitimo impedimento, seu justis & rationabilibus causis cessanti-

bus, sex mensibus continuis extra suam diœcesin manendo absuerint, quarta partis fructuum unius anni fabrica Ecclesiæ, vel pauperibus loci per Superiorem Ecclesiasticum applicandorum pœnam ipso jure incurrat. Quod super alios sex menses in hujusmodi absentia perseveraverit, aliam quartam fructuum similiter applicandam eo ipso amittat; crescente verò contumacia, severiori SS. Canonum censura subjiciatur. *sess. verò 23. c. 1.* hæc habentur: si quis contra hujus decreti dispositionem (quo statuitur, ut Patriarchæ, Primares, Metropolitanæ, & quicunque alii Cathedral. Ecclesiis, quibuscunque quocunque nomine & titulo præfecti, etiam si Romanæ Ecclesiæ Cardinales sint, personaliter in sua Ecclesia, vel diœcesi resi deat, nec ultra tres menses eis indultos absint) absuerit: statuit SS. Synodus præter alias pœnas adversus non residentes sub Paulo III. impostas & innovatas, & peccati mortalis reatum, quem incurrit, cum pro rata temporis absentia fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia declaratione etiam non secuta sibi detinere posse, sed teneri, aut ipso cessante per Superiorem Ecclesiasticum, illos fabrica Ecclesiæ, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacunque conventionione, vel compositione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur, ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non obstantibus, quibuscunque privilegiis cuicunque Collegio, aut fabrica concessis. &c.

2. Circa quæ signanter Notandum primò, quòd dum primo loco dicitur quartam partem fructuum unius anni subtrahendam *sess. verò 23. c. 1.* dicitur, quòd omnes fructus temporis absentia pro rata correspondentes sint restituendi integrè, & in totum, auctam esse pœnam per hunc secundum locum, ita ut absens per sex menses jam non tantum amittat quartam partem fructuum unius anni (intellige jam legitime acquisitorum per residentiam) sed insuper puniatur non perceptione fructuum alias percipiendorum pro rata hujus semestris absentia. Vide Castrop. *tr. 13. de benef. d. 5. p. 3. n. 2.* Less. *de jure & just. l. 2. c. 34. n. 137.*

3. Notandum secundò quòd obligatio restituendi fructus pro rata absentia non tantum intrat ipso jure, sed etiam absque omni sententia declaratoria, ut signanter dicitur in textu *cit. c. 1. sess. 23.* etsi enim ordinariè lex pœnalis, etiam sub pœna ipso jure incurrenda, non obliget delinquentem ad executionem sine sententia judicis saltem declaratoria, excipitur tamen, nisi hujusmodi lex consistat in privatione, ita ut faciat aliquem inhabilem ad acquirendum v. g. ut fructus beneficii non faciat suos. Pirh. *de cler. non resid. num. 54.* citans Castrop. cujus contrarium videtur esse in erogatione dictæ quartæ partis fructuum, si ea, ut cenet Castrop. *loc. cit.* sumenda ex fructibus jam legitime perceptis & possessis; eò quòd ad eos percipiendos nulla lege inhabilis redditus fuerit, adeoque requiri sententiam declaratoriam. Porro an, & qualiter Episcopi, dum non resident, amittant alternativam mensium quoad conferenda beneficia, vide apud Lott. *circa initium cit. q. 27.* item apud C. de Luca *de benef. d. 93. n. 13. & 15. & seq. d. 18. n. 9.*

4. Respondeo secundò quoad curatos animarum inferiores, hæc habet Trident. *cit. sess. 23. c. 1.* eadem omnino (nimirum quæ paulò ante statuta quoad Episcopos) quoad culpam & amissionem fructuum de curatis inferioribus, & aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod Ecclesiasticum curam animarum habens, obrinent, sacrosancta synodus declarat & decernit: postea que subjungit: quod si per edictum citari etiam non personaliter contumaces fuerint, liberum vult esse

Ordin-

Ordinariis per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliisque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere; nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuscunque beneficii, passionis, statuto, etiam juramento quacunque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, qua potius corruptela censenda est, sine appellatione aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugeniana constitutionis suspendi posse &c. ita Concilium: præter quæ super residentia Prælatorum, aliorumque curam animarum habentium emanavit constitutio Pii IV. ejusque motus proprius, in quibus præter pœnas constitutas à Trident. in virtute S. obedientiæ, nec non sub pœna privationis illorum, & amotionis ab Ecclesiarum regimine, atque amissionis facultatis testandi, & disponendi, aliisque pœnis suo & Romani Pontificis arbitrio imponendis renovat præceptum residendi. Vide de hoc Paxjard. l. cit. n. 20.

5. Circa illam autem Concilii dispositionem præter notatum paulo ante de obligatione restituendi intrante ipso jure absque sententia declaratoria. Notandum primò, præter peccatum mortale à Concilio tres statui pœnas absentibus ultra duos menses curatis sine justâ causâ & licentiâ obtentâ, nimirum amissionem fructuum, infractionem censurarum Ecclesiasticarum, & privationem beneficii, atque ita ut ipsum Concilium ait c. 1. sess. 6. quin & ut de c. 1. sess. 23. ait C. Luca ad Trid. d. 4. n. 15. & in genere Azor loc. cit. c. 6. q. 4. innovantur per dictum antiquorum Canonum dispositiones, & pœnæ jure communi constitutæ.

6. Notandum secundò, non tamen innovari per Concilium pœnam privationis ipso jure incurendam statutam c. extirpanda, sed potius eam hodie cessare, ita ut hodie, etiam post monitionem absens parochus non sit ipso jure privatus beneficio parochialis; aliâ enim statim procedendum esset ad declarandum talem privatum, nec esset in arbitrio Episcopi, qua via, & quo remedio ex iis, nimirum dictis tribus uti vellet. Garc. loc. cit. n. 139. Paxjard. n. 64. citans Paris. de resign. l. 1. q. 10. n. 61. & Barb.

7. Notandum tertio, vi dicti decreti Conciliaris necessarium non esse, ut Episcopus in his pœnis infligendis servet ordinem, ita ut prius infligat censuras, dein persistentibus in contumacia amissionem fructuum, ac denique privationem; sed poterit absque aliis pœnis mox procedere ad privationem, cum Concilium relinquat id liberum Episcopis, declaratioque S. Congreg. ad cit. c. 1. sic habet: *compellere arbitrii est Episcopi, qua via, & quo remedio ex iis uti voluerit contra non residentes* Garc. loc. cit. n. 139. Paxjard. loc. cit. num. 65. citans Barb. c. 8. de off. Paroch. n. 73. Lott. n. 115.

8. Notandum quarto, quòd dum Concilium dicit: quòd si per edictum citati etiam non personaliter contumaces fuerint, posse Episcopum procedere contra eos per censuras, id intelligendum esse cum terminis habilibus, nimirum vel ubi citandus dolosè latitat, seu aliâs impedimentum præbet, quò minus citetur, in quo casu citatio per proclama; vel edictum illum reddit verè contumacem, ac si personaliter citatus esset: vel intelligendum de censuris minoribus, puta interdicto, suspensione &c. C. de Luca de benef. d. 60. n. 8. & 9. Excommunicationem verò cum sit pœna gravissima, atque in spiritualibus plusquam ordinaria, majusque sit aliquem excommunicari, quam tem-

poraliter plecti capite, omnino necessaria est personalis citatio juxta c. sacro, de sententia excomm. & Buratt. de is. 176. n. 1. Card. de Luca ibid. n. 7. qui etiam n. 10. subjicit, quòd observantia prædecessorum non residendi de facto, ubi etiam damnata tanquam corruptela, etsi non firmaret statutum, nec induceret excusationem ab onere residendi in futurum, præbeat tamen excusationem à contumacia, & incurfu pœnarum de præterito juxta deducta per Farinac. q. 95. nu. 1. & seq. quòd scilicet mala consuetudo non excuset ab aliis effectibus civilibus, sed bene à pœna. Similiter etsi sacra etiam Congregatio declaraverit; posse quoque ad ipsam pœnam privationis procedi, prævia sola ista citatione per edictum sine personali monitione seu citatione, ut testatur Fagn. in c. ex tua. de cler. non resid. n. 31. dictumque est per Rotam in una Caligurit. Canoniciis coram Cantuccio, adeoque per hoc Trid. decretum, id quòd aliâs jure communi dispositum, nimirum seclusâ dolosâ latitatione & affectato impedimento ad inducendam veram contumaciam, ob quam ad hujusmodi pœnam ordinariam procedi valeat, opus esse citatione personali; nihilominus adhuc id intelligendum, ubi absentia esset culpata & injusta, & incertum ubi Clericus talis moratur, non autem ubi locus scitur, & non residentia non est omnino culpa, sed ex aliquo motivo saltem colorata, docet C. de Luca de benef. d. 77. n. 11. citans Fagn. in cit. c. ex tua. nu. 4. & Lott. n. 83. cum seq. ubi etiam dictus Cardinalis num. 12. ait: dictum decretum conciliare de sufficientia solius edicti procedere in solis parochialibus; in dignitatibus enim & Canonicis, aliisque beneficiis Cathedralium & Collegiarum dispositum est providisse circa pœnas aliter, citatque pro hoc Fagn. ubi ante n. 14. & 15. ubi etiam advertat, mendosam esse declarationem enunciata per Mantuicam decis. 67. n. 6.

9. Notandum quinto, quoad amissionem fructuum pro rata absentia illâ incurri, ut dictum, ipso jure, adeoque absque eo, quòd ab Episcopo infligatur, aut quasi executioni detur hæc pœna (quamvis Laym. l. 4. rr. 2. c. 6. n. 6. apud Parh. loc. cit. n. 74. dicat amissionem fructuum pro rata absentia absque omni sententia judicis faciendam, in eo rigore receptum non esse, si per absentiam culpabilem clerici notabile damnum Ecclesie illatum non sit; quia Vicarius interim constitutus erat) ubi tamen parochi negligunt dictos fructus restituere, Episcopus in executione facienda super istis fructibus, quos Parochi pro rata absentia non fecerunt suos, non tenetur observare intervalla, aliâque, quæ aliâs vi c. 1. sess. 6. observare debet, quoties in pœnam omittæ residentia vult subtrahere partem fructuum, quos suos fecerunt. sic habet declaratio S. Congreg. apud Garc. n. 32.

10. Notandum sexto, non posse hanc pœnam remitti ab Episcopo, cum non possit dispensare contra Canones, dictique fructus ob non residentiam restituendi sunt integrè, & nullum locum habeat compositio juxta cit. c. 1. Trid. Garc. n. 30. citans Navar. Rodriq. &c.

11. Notandum septimo, quòd sicut dicti fructus ab Episcopis restituendi sunt fabricis Ecclesiarum, aut pauperibus diœcesis prout maluerint, ita restituendos à Parocho debere restitui fabricæ Ecclesie suæ parochialis, aut pauperibus ipsius parochiæ, etsi non reperiantur pauperes intra limites parochiæ, restituendi sunt præcisè fabricæ Ecclesie,

eleſiæ, etiamſi pro tunc non indigeat, quia poteſt egere ſaltem quo ad ornamenta. *Garc. n. 31.* citans clarã deſuper S. Congregationis declarationem.

12. Notandum octavò: quòd etſi dicta pœnã extendantur ad omnes habentes beneficium aliquod curã animarum habens, adeò que ad ipſos etiam Coadjutores, & Vicarios perpetuos, non tamen pertinent ad Abbates ad Priores habentes curã animarum ſuorum religioſorum, ſed ad ſolos habentes curã animarum ſecularium per ipſosinet adminiſtrandam; de tali enim cura loquitur Concilium, ut reſpondit etiam S. Congreg. regulares autem in adminiſtratione ſuorum regularium relinquit ſuis ſtatutis, & ſuperiorum regularium ordinationibus. *Leſſ. loc. cit. n. 161.* Addit *Engels de cler. non reſid. n. 5.* pœnas illas circa amiſſionem fructuum in Abbatibus non reſidentibus propterea locum habere non poſſe, quia illi propter votum religioſa paupertatis proprios redditus non habent, ſed omnia monaſterio acquirunt, quòd ex Abbatis culpa damnificari non debet juxta *c. delictum, de reg. juris, in 6. & c. ſi Episcopum, 16. q. 6.* unde per alia media Eccleſiaſtica contra contumaces debere procedi.

13. Notandum nonò: quòd dum Concilium dicit, dictas pœnas contra Parochos non reſidentes privilegio, licentiã, ſtatuto, conſuetudine immemoriali, aut etiam appellacione, aut inhibitione ſuſpendi non poſſe, plures apud *Garc. loc. cit. n. 161.* tenere, generaliter id accipiendum eſſe contra abſentes ſive obediẽtes, ſive contumaces; neque tamen etiam Concilium ibi tollere appellacionem devolutivam, ſed ſolum ſuſpenſivam tenet *Garc. ibid. n. 162.* reſtans, ſic ſæpe cenſuiſſe S. Congregationem.

14. Notandum decimò, poſſe ſic Episcopum compellere quoque Rectores parochialium, etſi earum collatio pertineat ad inferiores collatores, ut habet S. Congregationis declaratio ſuper *cit. c. 1. ſeſſ. 23.*

15. Notandum denique circa ordinem procedendi ad privationem contra non reſidentem, quòd licet privatus ob non reſidentiam deſtituatur omni jure & poſſeſſione, nec per appellacionem ſuſpendatur exercitio juxta *c. relatum, & c. conquirente, de cler. non reſid.* & diſpoſitionem Trident. *cit. c. 1. ſeſſ. 25.* & conſtitutionem Pii V. *67. Lott. cit. q. 27. n. 75.* id tamen intelligi, ſi juris ordine ſervato proceſſum fuerit, alias enim ſententia erit nulla, poteſtque pro parte illius, contra quem eſt lata, inſtari pro manutentione in poſſeſſione. *Lott. n. 76.* citans *decis. 1346. Seraph. per totam.* Hinc jam pro contingentiã variorum caſuum.

*Quæſtio 390. An dum abſentia à principio fuit juſta, quia nimirum ex juſta cauſa, & cum licentiã Superioris conſeſſa ad certum tempus, quòd jam elapſum eſt (in quo caſu, quòd non revertitur infra tempus, reputari eum deſertorem beneficii, & cenſeri illum vagari, ait Lott. n. 77. citans Bellamer. & jus civile) requiratur monitio anrequam ſpolietur, & beneficium conferatur alteri?*

1. **R**eſpondet primò *Gl. in c. quoniam frequenter* affirmative Reſpondet ſecundò *Jo. And. in*

*idem c. nu. 52.* ſub diſtinctione, nimirum opus non eſſe monitione, ſi in ipſa licentiã conſeſſa inſerta fuit monitio: ſi autem inſerta non fuit, opus eſſe monitione, aut citatione. *Lotterius num. 79.* ait quòd ipſe in praxi non recederet à dicta diſtinctione, etſi in puncto juris veriore cenſeat ſententiam illam antiquorum apud eundem *Jo. And. loc. cit.* quæ dicit, debere moneri, vel exſpectari per ſex meſes, ita ut elapſis iſtis meſibus ultra tempus licentiã abſque ulla monitione procedi poſſit ad privationem, eò quòd cum nullus canon exiſtet, qui hanc neceſſitatem monendi expreſſe imponat, ſubintret diſpoſitio juris civilis, à quò hoc determinatum eſt, ut effluxio ſex meſium à die elapſi temporis conſeſſi per ſe ſola ſufficiat, ut miles qui comœatum obtinuit tanquam deſertor, etiamſi poſtea revertatur, habeatur & loco moveatur ſuo: quamvis ſi reverſus probaverit juſtum impedimentum redintegretur. *l. deſertorem. ff. de re milit. quòd ipſum in noſtra materia diſpoſuerunt Canones, ut c. præſentium 7. q. 1. Lott. n. 80. & ſeq.*

*Quæſtio 391. Quid ſi temerè reſceſſit, ſciaturque locus in quo moratur, neque ipſe latitat, vel impedit acceſſum ad ſuam perſonam?*

**R**eſpondeo: debet legitime moneri, ut ad ſuam Eccleſiam revertatur intra tempus conveniens juxta locorum diſtantiã & temporis qualitatẽ, arbitrio Episcopii præſigendum: & ſi intra illud non redierit, vel cauſam juſtam, quò minus redierit, non oſtenderit (quin & reſidentiam continuãrit; non enim per ſimplicem reditum videtur ſatisfactum monitioni, aut contumacia purgata, etiamſi fuerit reſidentia continuata *Lott. l. 3. q. 27. num. 91.* dicens ſic docere omnes, ac præcipuè *Jo. And. ad c. ex parte*) poterit poſtmodum Eccleſia privari, ut eſt caſus in *c. inter quatuor, & c. ult. de cler. non reſid. Lott. n. 83.* ita ut opus adhuc ſit tali monitione, etiamſi abſentia non ſit notoria, niſi ipſi ſuperiori præſentiam exigenti. *Lott. num. 85.* quantumcunque diuturna fuerit abſentia juxta *c. ex parte & Gl. 16. v. decem annorum. Lott. num. 86.* Non tamen requiritur monitio, uti nec privatio ſolennis, & judicialis, ſed ſufficit, quòd de facto moneatur, & de facto ſpolietur. *Lott. num. 84.* citans *Abb. in c. ex parte. & c. qualiter de Cler. non reſid. Felin. in c. 2. de reſcript. & c.* ita ut poſt relatam dictam monitionem perſonaliter executam, & lapſum temporis in ea conſtitutũ non ſit neceſſe aliud tempus exſpectare; ſed illico poſſit procedi ad privationem, mediante promotione alterius. *Lott. num. 89.* citans *Gl. ad c. quoniam frequenter. Mantica. decis. 67. n. 5. & c.* tenetque hoc ipſum, etiamſi aliter conſtet monitionem ad ejus noticiã deveniſſe. *Lott. n. 90.*

*Quæſtio 392. Quid ſi ſciatur locus, ſed ipſe abſens impediatur, ne perſonaliter moneatur?*

**R**eſpondeo: tunc probato, hujusmodi impedimento, debet citari per editum, eãque citatio operabitur eum effectum, quem citatio perſonalis juxta *c. quoniam frequenter. Lott. n. 92.* ita ut non ſit opus citationem illam iterare, aut exſpectare alium lapſum temporis *Lott. n. 93.* citans *Abb. in c. ex tue. n. 12.* Porò impedimentum illud probari poterit, vel per formalem relationem execu-

toris



Ordinariis per censuras Ecclesiasticas, & sequestrationem, & subtractionem fructuum, aliisque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere; nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exemptione, etiam ratione cujuscunque beneficii, passionis, statuto, etiam juramento quacunque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, qua potius corruptela censenda est, sine appellatione aut inhibitione, etiam in Romana Curia, vel vigore Eugeniana constitutionis suspendi posse &c. ita Concilium: præter quæ super residentia Prælatorum, aliorumque curam animarum habentium emanavit constitutio Pii IV. ejusque motus proprius, in quibus præter pœnas constitutas à Trident. in virtute S. obedientiæ, nec non sub pœna privationis illorum, & amotionis ab Ecclesiarum regimine, atque amissionis facultatis testandi, & disponendi, aliisque pœnis suo & Romani Pontificis arbitrio imponendis renovat præceptum residendi. Vide de hoc Paxjard. l. cit. n. 20.

5. Circa illam autem Concilii dispositionem præter notatum paulo ante de obligatione restituendi intrante ipso jure absque sententia declaratoria. Notandum primò, præter peccatum mortale à Concilio tres statui pœnas absentibus ultra duos menses curatis sine justâ causâ & licentiâ obtentâ, nimirum amissionem fructuum, infractionem censurarum Ecclesiasticarum, & privationem beneficii, atque ita ut ipsum Concilium ait c. 1. sess. 6. quin & ut de c. 1. sess. 23. ait C. Luca ad Trid. d. 4. n. 15. & in genere Azor loc. cit. c. 6. q. 4. innovantur per dictum antiquorum Canonum dispositiones, & pœnæ jure communi constituta.

6. Notandum secundò, non tamen innovari per Concilium pœnam privationis ipso jure incurendam statutam c. extirpanda, sed potius eam hodie cessare, ita ut hodie, etiam post monitionem absens parochus non sit ipso jure privatus beneficio parochialis; aliâ enim statim procedendum esset ad declarandum talem privatum, nec esset in arbitrio Episcopi, qua via, & quo remedio ex iis, nimirum dictis tribus uti vellet. Garc. loc. cit. n. 139. Paxjard. n. 64. citans Paris. de resign. l. 1. q. 10. n. 61. & Barb.

7. Notandum tertio, vi dicti decreti Conciliaris necessarium non esse, ut Episcopus in his pœnis infligendis servet ordinem, ita ut prius infligat censuras, dein persistentibus in contumacia amissionem fructuum, ac denique privationem; sed poterit absque aliis pœnis mox procedere ad privationem, cum Concilium relinquat id liberum Episcopis, declaratioque S. Congreg. ad cit. c. 1. sic habet: *compellere arbitrii est Episcopi, qua via, & quo remedio ex iis uti voluerit contra non residentes* Garc. loc. cit. n. 139. Paxjard. loc. cit. num. 65. citans Barb. c. 8. de off. Paroch. n. 73. Lott. n. 115.

8. Notandum quarto, quòd dum Concilium dicit: quòd si per edictum citati etiam non personaliter contumaces fuerint, posse Episcopum procedere contra eos per censuras, id intelligendum esse cum terminis habilibus, nimirum vel ubi citandus dolose latitat, seu aliâs impedimentum præbet, quò minus citetur, in quo casu citatio per proclama; vel edictum illum reddit verè contumacem, ac si personaliter citatus esset: vel intelligendum de censuris minoribus, puta interdicto, suspensione &c. C. de Luca de benef. d. 60. n. 8. & 9. Excommunicationem verò cum sit pœna gravissima, atque in spiritualibus plusquam ordinaria, majusque sit aliquem excommunicari, quam tem-

poraliter plecti capite, omnino necessaria est personalis citatio juxta c. sacro, de sententia excomm. & Buratt. decis. 176. n. 1. Card. de Luca ibid. n. 7. qui etiam n. 10. subjicit, quòd observantia prædecessorum non residendi de facto, ubi etiam damnata tanquam corruptela, etsi non firmaret statutum, nec induceret excusationem ab onere residendi in futurum, præbeat tamen excusationem à contumacia, & incurfu pœnarum de præterito juxta deducta per Farinac. q. 95. nu. 1. & seq. quòd scilicet mala consuetudo non excuset ab aliis effectibus civilibus, sed bene à pœna. Similiter etsi sacra etiam Congregatio declaraverit; posse quoque ad ipsam pœnam privationis procedi, prævia sola ista citatione per edictum sine personali monitione seu citatione, ut testatur Fagn. in c. ex tua, de cler. non resid. n. 31. dictumque est per Rotam in una Caligurit. Canoniciis coram Cantuccio, adeoque per hoc Trid. decretum, id quòd aliâs jure communi dispositum, nimirum seclusâ dolosa latitacione & affectato impedimento ad inducendam veram contumaciam, ob quam ad hujusmodi pœnam ordinariam procedi valeat, opus esse citatione personali; nihilominus adhuc id intelligendum, ubi absentia esset culpata & injusta, & incertum ubi Clericus talis moratur, non autem ubi locus scitur, & non residentia non est omnino culpa, sed ex aliquo motivo saltem colorata, docet C. de Luca de benef. d. 77. n. 11. citans Fagn. in cit. c. ex tua, nu. 4. & Lott. n. 83. cum seq. ubi etiam dictus Cardinalis num. 12. ait: dictum decretum conciliare de sufficientia solius edicti procedere in solis parochialibus; in dignitatibus enim & Canonicatibus, aliisque beneficiis Cathedralium & Collegiarum dispositum est providisse circa pœnas aliter, citatque pro hoc Fagn. ubi ante n. 14. & 15. ubi etiam advertat, mendosam esse declarationem enunciata per Mantuicam decis. 67. n. 6.

9. Notandum quinto, quoad amissionem fructuum pro rata absentia illâ incurri, ut dictum, ipso jure, adeoque absque eo, quòd ab Episcopo infligatur, aut quasi executioni detur hæc pœna (quamvis Laym. l. 4. rr. 2. c. 6. n. 6. apud Parh. loc. cit. n. 74. dicat amissionem fructuum pro rata absentia absque omni sententia judicis faciendam, in eo rigore receptum non esse, si per absentiam culpabilem clerici notabile damnum Ecclesie illatum non sit; quia Vicarius interim constitutus erat) ubi tamen parochi negligunt dictos fructus restituere, Episcopus in executione facienda super istis fructibus, quos Parochi pro rata absentia non fecerunt suos, non tenetur observare intervalla, aliâque, quæ aliâs vi c. 1. sess. 6. observare debet, quoties in pœnam omittæ residentia vult subtrahere partem fructuum, quos suos fecerunt. sic habet declaratio S. Congreg. apud Garc. n. 32.

10. Notandum sexto, non posse hanc pœnam remitti ab Episcopo, cum non possit dispensare contra Canones, dictique fructus ob non residentiam restituendi sunt integrè, & nullum locum habeat compositio juxta cit. c. 1. Trid. Garc. n. 30. citans Navar. Rodriq. &c.

11. Notandum septimo, quòd sicut dicti fructus ab Episcopis restituendi sunt fabricis Ecclesiarum, aut pauperibus diœcesis prout maluerint, ita restituendos à Parocho debere restitui fabricæ Ecclesie suæ parochialis, aut pauperibus ipsius parochiæ, etsi non reperiantur pauperes intra limites parochiæ, restituendi sunt præcisè fabricæ Ecclesie,

elefia, etiamſi pro tunc non indigeat, quia poteſt egere ſaltem quo ad ornamenta. *Garc. n. 31.* citans clarã deſuper S. Congregationis declarationem.

12. Notandum octavo: quod etſi dicta pœna extendantur ad omnes habentes beneficium aliquod curam animarum habens, adeo que ad ipſos etiam Coadjutores, & Vicarios perpetuos, non tamen pertinent ad Abbates ad Priores habentes curam animarum ſuorum religioſorum, ſed ad ſolos habentes curam animarum ſecularium per ipſos inſinet adminiſtrandam; de tali enim cura loquitur Concilium, ut reſpondit etiam S. Congreg. regulares autem in adminiſtratione ſuorum regularium relinquit ſuis ſtatutis, & ſuperiorum regularium ordinationibus. *Leſſ. loc. cit. n. 161.* Addit *Engels de cler. non reſid. n. 5.* pœnas illas circa amiſſionem fructuum in Abbatibus non reſidentibus propterea locum habere non poſſe, quia illi propter votum religioſa paupertatis proprios redditus non habent, ſed omnia monaſterio acquirunt, quod ex Abbatis culpa damnificari non debet juxta *c. delictum, de reg. jur. in 6. & c. ſi Episcopum. 16. q. 6.* unde per alia media Eccleſiaſtica contra contumaces debere procedi.

13. Notandum nono: quod dum Concilium dicit, dictas pœnas contra Parochos non reſidentes privilegio, licentiã, ſtatuto, conſuetudine immemoriali, aut etiam appellacione, aut inhibitione ſuſpendi non poſſe, plures apud *Garc. loc. cit. n. 161.* tenere, generaliter id accipiendum eſſe contra abſentes ſive obediẽtes, ſive contumaces; neque tamen etiam Concilium ibi tollere appellacionem devolutivam, ſed ſolum ſuſpenſivam tenet *Garc. ibid. n. 162.* reſtans, ſic ſæpe cenſuiſſe S. Congregationem.

14. Notandum decimo, poſſe ſic Episcopum compellere quoque Rectores parochialium, etſi earum collatio pertineat ad inferiores collatores, ut habet S. Congregationis declaratio ſuper *cit. c. 1. ſeſſ. 23.*

15. Notandum denique circa ordinem procedendi ad privationem contra non reſidentem, quod licet privatus ob non reſidentiam deſtituatur omni jure & poſſeſſione, nec per appellacionem ſuſpendatur exercitio juxta *c. relatum, & c. conquirente. de cler. non reſid.* & diſpoſitionem Trident. *cit. c. 1. ſeſſ. 25.* & conſtitutionem Pii V. *67. Lott. cit. q. 27. n. 75.* id tamen intelligi, ſi juris ordine ſervato proceſſum fuerit, alias enim ſententia erit nulla, poteſtque pro parte illius, contra quem eſt lata, inſtari pro manutentione in poſſeſſione. *Lott. n. 76.* citans *decis. 1346. Seraph. per totam.* Hinc jam pro contingentia variorum caſuum.

*Quæſtio 390. An dum abſentia à principio fuit juſta, quia nimirum ex juſta cauſa, & cum licentiã Superioris conſeſſa ad certum tempus, quod jam elapſum eſt ( in quo caſu, quod non revertitur infra tempus, reputari eum deſertorem beneficii, & cenſeri illum vagari, ait Lott. n. 77. citans Bellamer. & jus civile ) requiratur monitio anrequam ſpolietur, & beneficium conferatur alteri?*

1. **R**eſpondet primo *Gl. in c. quoniam frequenter* affirmative Reſpondet ſecundo *Jo. And. in*

*idem c. nu. 52.* ſub diſtinctione, nimirum opus non eſſe monitione, ſi in ipſa licentiã conſeſſa inſerta fuit monitio: ſi autem inſerta non fuit, opus eſſe monitione, aut citatione. *Lotterius num. 79.* ait quod ipſe in praxi non recederet à dicta diſtinctione, etſi in puncto juris veriore cenſeat ſententiam illam antiquorum apud eundem *Jo. And. loc. cit.* quæ dicit, debere moneri, vel exſpectari per ſex meſes, ita ut elapſis iſtis meſibus ultra tempus licentiã abſque ulla monitione procedi poſſit ad privationem, eod quod cum nullus canon exiſtet, qui hanc neceſſitatem monendi expreſſe imponat, ſubintret diſpoſitio juris civilis, à quo hoc determinatum eſt, ut effluxio ſex meſium à die elapſi temporis conſeſſi per ſe ſola ſufficiat, ut miles qui comœatum obtinuit tanquam deſertor, etiamſi poſtea revertatur, habeatur & loco moveatur ſuo: quamvis ſi reverſus probaverit juſtum impedimentum redintegretur. *l. deſertorem. ff. de re milit. quod ipſum in noſtra materia diſpoſuerunt Canones, ut c. præſentium 7. q. 1. Lott. n. 80. & ſeq.*

*Quæſtio 391. Quid ſi temerè reſceſſit, ſciaturque locus in quo moratur, neque ipſe latitat, vel impedit acceſſum ad ſuam perſonam?*

**R**eſpondeo: debet legitimè moneri, ut ad ſuam Eccleſiam revertatur intra tempus conveniens juxta locorum diſtantiã & temporis qualitatẽ, arbitrio Episcopii præſigendum: & ſi intra illud non redierit, vel cauſam juſtam, quo minus redierit, non oſtenderit ( quin & reſidentiam continuãrit; non enim per ſimplicem reditum videtur ſatisfactum monitioni, aut contumacia purgata, etiamſi fuerit reſidentia continuata *Lott. l. 3. q. 27. num. 91.* dicens ſic docere omnes, ac præcipuè *Jo. And. ad c. ex parte* ) poterit poſtmodum Eccleſia privari, ut eſt caſus in *c. inter quatuor, & c. ult. de cler. non reſid. Lott. n. 83.* ita ut opus adhuc ſit tali monitione, etiamſi abſentia non ſit notoria, niſi ipſi ſuperiori præſentiam exigenti. *Lott. num. 85.* quantumcunque diuturna fuerit abſentia juxta *c. ex parte & Gl. 16. v. decem annorum. Lott. num. 86.* Non tamen requiritur monitio, uti nec privatio ſolennis, & judicialis, ſed ſufficit, quod de facto moneatur, & de facto ſpolietur. *Lott. num. 84.* citans *Abb. in c. ex parte. & c. qualiter de Cler. non reſid. Felin. in c. 2. de reſcript. & c.* ita ut poſt relatam dictam monitionem perſonaliter executam, & lapſum temporis in ea conſtitutũ non ſit neceſſe aliud tempus exſpectare; ſed illico poſſit procedi ad privationem, mediante promotione alterius. *Lott. num. 82.* citans *Gl. ad c. quoniam frequenter. Mantie. decis. 67. n. 5. & c.* tenetque hoc ipſum, etiamſi aliter conſtet monitionem ad ejus noticiã deveniſſe. *Lott. n. 90.*

*Quæſtio 392. Quid ſi ſciatur locus, ſed ipſe abſens impediãt, ne perſonaliter moneatur?*

**R**eſpondeo: tunc probato, hujusmodi impedimento, debet citari per edictum, eãque citatio operabitur eum effectum, quem citatio perſonalis juxta *c. quoniam frequenter. Lott. n. 92.* ita ut non ſit opus citationem illam iterare, aut exſpectare alium lapſum temporis *Lott. n. 93.* citans *Abb. in c. ex tue. n. 12.* Porro impedimentum illud probari poterit, vel per formalem relationem execu-

toris

toris super tali impedimento. ut Menoch. *de arb.* c. 112. n. 19. Lott. n. 94. si autem talis relatio formalis haberi nequit, ex aliqua violentia poterit justificari ex minus justis & informibus probationibus. Lott. *ibid.*

*Quaestio 393. Quid si penitus ignoretur, ubinam gentium vel locorum degat absens, ita ut nequeat personaliter citari?*

1. **R**espondeo: tunc debet citari tribus vicibus & expectari per sex menses, & non ante hos elapsos privari potest *c. ex tua.* & *ibid.* DD. praecipue Abb. n. 13. Lott. n. 95. citans Mantica. *decis.* 12. n. 2. & *Rotam.* Idem est, dum scitur quidem locus, sed is talis est, in quo non potest commode citari. Lott. n. 96. testans sic clarè censuisse Rotam apud Mantica. *loc. cit.* & esse ex mente Abb. *in c. quoniam freq.* n. 11. *ut lite non contestata.*

2. Circa hunc casum observandum primò, quòd antequam decernantur edicta, debet constare Episcopo non simpliciter de absentia, sed de tali absentia qualificata per summariam informationem, quam sumer à personis fide dignis extra judicialiter, nemine citato, juxta practicam, quam docuit Bart. *in Extrav. ad reprimendam. v. per edictum. n. 6.* Lott. l. 3. q. 27. n. 97.

3. Secundò, non minuendum hunc numerum ternorum edictorum, quasi unum solum cum peremptorio sufficeret pro tribus, ut censuit Oldra. *conf.* 196. n. 6. Canonibus enim exigunt trinam hanc citationem per edictum, non solum, ne praematurè procedatur; Verùm etiam, quia facilius potest pervenire ad noticiam absentis citatio, si ter fiat, quam si semel cum peremptorio; & quia ex hac multiplicatione inturgit major contemptus iudicis & major contumacia, ut Felin. *in c. quoniam freq.* n. 32. & Bellamer. *ibid.* n. 16. Lott. n. 99. Et ita regulare est, ubi agitur de incurfu poenae, nusquam unicam citationem sufficere pro tribus. & sic sentire omnes *in c. ex tua.* testatur Lott. n. 100. qui tamen addit n. 101. tolerari nihilominus posse sententiam Oldradi, si agatur de parochiali ob rationem particularem, de qua Hojed. p. 1. c. 18. nu. 24. Addit etiam Garc. *cit. p. 3. c. 2. n. 160.* in genere, ad procedendum contra absentes, praeter privationem non videri opus trina citatione per edictum, sed sufficere unam peremptoriam, quamvis trinam requiri etiam ad privationem fructuum dicat tenuisse Rotam.

4. Tertiò dictum lapsus sex mensium debere computari post lapsum ultimi peremptorii. Lott. n. 102. citans Abb.

5. Observandum denique tanquam quid commune his quatuor casibus, nimirum non esse necessariam positivam pronunciationem super privatione, sed sufficere declaratoriam super vacatione ob non residentiam. Lott. nu. 103. citans Mantica. *decis.* 67. nu. 8. vel quòd beneficium conferatur tanquam vacans. Abb. *in c. inter quatuor. num. 2.* Butrio *in c. ex tua. num. 9.* apud Lott. *ibid.* cum in sententiis valeat argumentum à consequente ad necessarium antecedens, ut dicatur pronunciatum super consequens, dicatur etiam implicitè pronunciatum super tale antecedens.

Lott. n. 104. ex Mantica  
*loc. cit.*

*Quaestio 394. Quid si post requisitionem seu citationem comparuerit excusator, vel etiam redierit ipse absens?*

1. **R**espondeo ad primùm: si comparuerit excusator, qui causas absentia, & iusti impedimenti proposuerit, nisi hæ causæ fuerint excusæ, processus & omnia erunt nulla. Bart. qui etiam tradit modum illud deducendi in praxin *in l. quaesitum. n. 4. de re iudicariar.* prout etiam *in l. 1. n. 4. c. de divers. tempor. praescript.* tradit; an & quando teneatur sic monitus excusatorem mittere, vide Lott. n. 106. & 107.

2. Respondeo ad secundum: si nemo comparuerit, sed ipse absens postmodum reversus duxerit, & probaverit impedimentum, quo tenebatur, validus quidem erit processus cum omnibus inde secutus Lott. l. 3. q. 27. n. 108. citans Jo. And. *in c. inter quatuor. num. 2.* sed ei subvenitur extraordinario remedio in integrum restitutionis, juxta text. *c. praesentium. 7. q. 1.* Lott. n. 109. citans Alex. de Nevo *in c. ult. de Cler. non resid. n. 22.* unde jam poterit iudicium per procuratorem promoveri coram Ordinario eodem, sive per viam nullitatis, si causæ propositi impedimenti non fuerint discussæ, juxta gl. ult. *in l. iudex. ff. de re iudic.* vel per viam restitutionis, si impedimentum non fuit propositum, possit tamen probari *l. praesenti. ff. de minor. Lott. n. 110. & 111.* Porro iusti impedimenti causæ reducuntur ad Magistratús imperium, tempestates, aut vim fluminis, ad valetudinem jurisconf. *ad l. 2. ff. si quis caution.* Lott. n. 112. Et quoad valetudinem standum est medicorum relationi, juxta *l. semel. c. de re milit.* quin etiam proprio juramento infirmi, si concurrat aliqua verisimilitudo ex vestigiis infirmitatis, v. g. si sit facie extenuata. Bart. *in l. quaesitum.* vide Lott. n. 113.

## PARAGRAPHVS II.

### De onere residendi aliorum beneficiorum non curatorum.

*Quaestio 395. Quinam praeterea, & quo jure residere teneantur? ac imprimis quid sit hac in parte circa beneficia simplicia in genere?*

1. **R**espondeo primò: spectatà juris communis dispositione, omne beneficium, quantumcunque simplex habet onus residendi. Lott. l. 3. q. 27. n. 8. dicens hanc esse communem omnium opinionem. Garc. p. 3. c. 2. n. 1. citans quamplurimos. Excipit tamen *ibid.* praetimoniam, seu praetimoniales portiones, quas dicit videri ex sua institutione nullum habere servitiū annexum, quam recitationem horarum, citat pro hoc Azor. l. 10. c. 4. *ad finem.* Navar. *de orat. miscell.* 48. alias 43. Puteum &c. contra Hojed. *de incomp. c. 17. n. 25.* Cur verò residentiam requirant de jure communi rationem vivam dari à Tholo. *de benef. c. 7. nu. 1.* & Covar. *var. resol. l. 3. c. 13. num. 3.* dicit Lott. *loc. cit.*

2. Re-